

PIOTR BRIKS¹
[HTTPS://ORCID.ORG/0000-0001-7929-2840](https://orcid.org/0000-0001-7929-2840)

WITOLD TYBOROWSKI²
[HTTPS://ORCID.ORG/0000-0001-7370-543X](https://orcid.org/0000-0001-7370-543X)

Rocznik Teologiczny
LXV – z. 2/2023
s. *7-^{*}100
DOI: 10.36124/rt.2023.07

Bibliografia profesora Edwarda Lipińskiego

Bibliography of Professor Edward Lipiński

Niniejsza bibliografia oparta jest na następujących wykazach: *Bibliographia Academica* Uniwersytetu w Leuven: XII, 1963-1968, s. 325-328; XIV/A, 1969-1975, s. 217-220; XV, 1976-1977, s. 183; XVI, 1978-1979, s. 258-259, *Academische Bibliografie van de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte* 1980-1985, s. 160-162; 1986-1990, s. 172-174 oraz *Orientalia Lovaniensia Analecta* 65, *Immigration and Emigration Within the Ancient Near East: Festschrift E. Lipiński*, Leuven 1995, s. IX-XXV.

W poniższym zestawieniu nie zostały uwzględnione artykuły opublikowane w jednotomowych słownikach, abstrakty, noty do newsletterów, tygodników lub miesięczników, sylabusy prowadzonych przedmiotów oraz inne pomniejsze publikacje.

1954

La Pologne Mariale – Échos d'une exposition (Rome, Mai 1954), w: *Marianum* 16 (1954), s. 374-376.

---

¹ Dr hab. Piotr Briks, Instytut Historyczny Uniwersytetu Szczecińskiego.

² Dr hab. Witold Tyborowski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

1958

Bóg pragnie zbawienia wszystkich (1 Tym. 2,4), w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 11 (1958), s. 134-140.

Genesis 1, 1-2, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 11 (1958), s. 177-189.

Ostatnia uczta paschalna Starego Przymierza, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 11 (1958), s. 480-488.

Pierwszy Międzynarodowy Katolicki Kongres Nauk Biblijnych, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 11 (1958), s. 529-540.

1959

Godzina ukrzyżowania, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 12 (1959), s. 126-137.

Namaszczenie w Betanii, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 12 (1959), s. 220-229.

XI Biblijne Dni Lowańskie, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 12 (1959), s. 593-595.

III Międzynarodowy Kongres Starego Testamentu, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 12 (1959), s. 596-600.

1960

Istnienie Boga według Ksiąg Starego Testamentu, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 13 (1960), s. 193-198.

Kościół a Stary Testament, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 13 (1960), s. 407-413.

XII Lowański Zjazd Biblijny, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 13 (1960), s. 477-480.

Recenzje książek

J. van Goudoever, *Biblical Calendars*, E.J. Brill, Leiden 1959, w: *Ephem. Theol. Lov.* 36 (1960), s. 483-486,

A. Robert, A. Feuillet, *Introduction à la Bible II. Nouveau Testament*, Desclée, Tournai 1959, w: *Ephem. Theol. Lov.* 36 (1960), s. 695-698.

E. Dąbrowski, *Prolegomena do Nowego Testamentu*, 3rd ed., Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1960, w: *Ephem. Theol. Lov.* 36 (1960), s. 698-700.

La secte de Qumrân et les origines du Christianisme (Recherches bibliques IV), Desclée de Brouwer, Bruges 1959, w: *Ephem. Theol. Lov.* 36 (1960), s. 703-705.

1961

Stary Testament w świetle dzisiejszych osiągnięć i dyskusji naukowych, w: *Znak* 13 (1961), s. 925-942, 1135-1136 (streszczenie po francusku).

Recenzje książek

J. Wojtkowski, *Wiara w Niepokalane Poczucie N.M.P.*, Tow. Nauk. K.U.L., Lublin 1958, w: *Ephem. Theol. Lov.* 37 (1961), s. 140.

1962

Dwie tendencje w biblistyce?, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 15 (1962), s. 353-362.

IV Międzynarodowy Kongres Starego Testamentu, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 15 (1962), s. 372-376.

Les Psaumes de la royauté de Yahwé dans l'exégèse moderne, w: R. DE LANGHE (ed.), *Le Psautier. Ses Origines. Ses problèmes littéraires. Son influence* (Orientalia et Biblica Lovaniensia 4), Publications Universitaires-Institut Orientaliste, Louvain / Leuven 1962, s. 133-272.

Jak czytać Ewangelię?, w: *Homo Dei* 31 (1962), s. 136-145.

Recenzje książek

A. Arens, *Die Psalmen im Gottesdienst des Alten Bundes*, Paulinus-Verlag, Trier 1961, w: *Ephem. Theol. Lov.* 38 (1962), s. 112-115.

E. Dąbrowski (ed.), *Podręczna encyklopedia biblijna*, 2 vols., Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1961, w: *Ephem. Theol. Lov.* 38 (1962), s. 557-558.

1963

- La Parole et le Pain*, w: *Assemblées du Seigneur* 60 (1963), s. 40-62.
- XV *Lowzańskie Dni Biblijne*, w: *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 16 (1963), s. 313-318.
- Les XVmes Journées Bibliques de Louvain*, w: *Ephem. Theol. Lov.* 49 (1963), s. 827-837.
- Yahweh mâlak*, w: *Biblica* 44 (1963), s. 405-460.

Recenzje ksiązek

- E. Dąbrowski, E. Bulanda, *Religie Wschodu*, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1962, w: *Ephem. Theol. Lov.* 39 (1963), s. 838-839.
- F. Gryglewicz, *Archeologiczne odkrycia w egzegezie Nowego Testamentu*, Tow. Nauk. K.U.L., Lublin 1962, w: *Ephem. Theol. Lov.* 39 (1963), s. 842.
- Józef Flawiusz, *Dawne dzieje Izraela*, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1962, w: *Ephem. Theol. Lov.* 39 (1963), s. 842-843.
- J. Blinzer, O. Kuss, F. Mussner (eds.), *Neutestamentliche Aufsätze. Festschrift für Prof. Josef Schmid*, Fr. Pustet, Regensburg 1963, w: *Ephem. Theol. Lov.* 39 (1963), s. 843-843.
- É. Massaux (ed.), *La Venue du Messie. Messianisme et Eschatologie* (Recherches bibliques VI), Desclée de Brouwer, Paris-Bruges 1962, w: *Ephem. Theol. Lov.* 39 (1963), s. 849-853.
- H. Strąkowski, *Chrystus-Baranek w Piśmie Świętym*, Tow. Nauk. K.U.L., Lublin 1961, w: *Ephem. Theol. Lov.* 39 (1963), s. 853-854.

1964

- Les Psaumes du Règne. L'intronisation royale de Dieu*, w: *Assemblées du Seigneur* 9 (1964), s. 7-22.

1965

- La Royauté de Yahwé dans la poésie et le culte de l'ancien Israël* (Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der

Letteren, Jaarg. XXVII, N° 55), Paleis der Academiën, Brussel 1965, 560 ss.

Les conceptions et couches merveilleuses de 'Anath, w: *Syria* 42 (1965), s. 45-73.

La Terre Promise, héritage de Dieu, w: *Assemblées du Seigneur* 52 (1965), s. 46-61.

Recenzje książek

F. Bogdan, *Études sur l'exemption des ordres religieux dans la Pologne médiévale*, Collected offprints, Cracovie-Lublin 1957-60, w: *Ephem. Theol. Lov.* 41 (1965), s. 648.

1966

Le Psaume (Ps 85): Le salut est proche, w: *Assemblées du Seigneur* 5 (1966), s. 24-31.

Le Psaume (Ps 84): La visite au Seigneur dans sa maison, w: *Assemblées du Seigneur* 54 (1966), s. 16-26.

Nimrod et Aššur, w: *Revue Biblique* 73 (1966), s. 77-93.

Révélation et histoire, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 65-75.

Écriture Sainte, Parole de Dieu, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 143-155.

Dimensions sociales de la Bible, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 282-287.

Openbaring en geschiedenis, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 52 (1966), s. 65-75.

De Heilige Schrift, het Woord van God, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 52 (1966), s. 144-156.

Sociale dimensies van de Bijbel, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 52 (1966), s. 286-291.

Recenzje książek

A. Rose, *Psaumes et prières chrétiennes*, Saint-André, Bruges 1965, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 61-62.

L. Heuschen, *La Bible chaque semaine*, 3rd éd., Saint-André, Bruges 1965, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 62.

- X. Léon-Dufour, *Études d'Évangile*, Le Seuil, Paris 1965, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 191-192 i *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 52 (1966), s. 189-190.
- B. Rigaux, *Témoignage de l'évangile de Marc*, Desclée de Brouwer, Bruges 1965, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 192 i *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 52 (1966), s. 190.
- Benoit, M.-É. Boismard, *Synopse des quatre évangiles en français I. Textes*, Éd. du Cerf, Paris 1965, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 191 i *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 52 (1966), s. 189.
- T. Maertens, *Fichier biblique*, 5th ed., Saint-André, Bruges 1965, w: *Rev. eccl. Liège* 52 (1966), s. 249; 53 (1967), s. 253 i *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 52 (1966), s. 251; 53 (1967), s. 191.
- Studia Warmińskie* I, Warmińskie Wyd. Diec., Olsztyn 1964, w: *Ephem. Theol. Lov.* 42 (1966), s. 281-282.
- B. Przybylski (ed.), *Gratia plena. Studia teologiczne o Bogurodzicy*, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1965, w: *Ephem. Theol. Lov.* 42 (1966), s. 295-296.

1967

- Le Poème royal du Psaume LXXXIX, 1-5.20-38* (Cahiers de la Revue Biblique 6), J. Gabalda et Cie, Paris 1967, 110 ss.
- Peninna, Iti'el et l'Athlète*, w: *Vetus Testamentum* 17 (1967), s. 68-75.
- Le dieu Lim*, w: J.-R. KUPPER (ed.), *XVe Rencontre Assyriologique Internationale. La Civilisation de Mari* (Bibliothèque de la Faculté de Philosophie et Lettres de l'Université de Liège 182), Les Belles Lettres, Paris 1967, s. 151-160.
- Juges 5, 4-5 et Psaume 68, 8-11*, w: *Biblica* 48 (1967), s. 185-206.
- Recherches ugaritiques*, w: *Syria* 44 (1967), s. 253-287.
- Les psaumes de supplication individuelle*, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 129-138.
- Les disciples d'Emmaüs*, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 220-226.
- La multiplication des pains*, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 298-307.

Les psaumes d'action de grâces individuelle, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 348-366.

De klaagliederen van enkelingen in het Boek der Psalmen, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 129-139.

De leerlingen van Emmaüs, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 220-226.

De individuele Dankpsalmen, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 321-339.

De broodvermenigvuldiging, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 370-380.

Recenzje książek

De Boeken van het Oude Testament I: J. de Fraine, Genesis; G. te Stroete, Exodus, Romen & Zonen, Roermont-Maaseik 1963-66, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 123-124.

G. Bornkamm, *Jesus van Nazareth*, W. de Haan, Zeist / Standaard, Antwerpen 1963, w: *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 124-125.

Het Oude Testament I. Genesis-Deuteronomium, Desclée de Brouwer, Brugge 1966, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 253-254; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 252.

Th.C. de Kruijf, *De Pastorale Brieven, Romen en Zonen, Roermond-Maaseik 1966*, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 254; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 252-253.

Quatre approches différentes de la Bible, Beyaert, Bruges 1966, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 249; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 253.

G. d'Outrepoint, *Le Royaume de Dieu*, Éd. Foyer Notre-Dame, Bruxelles 1966, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 249; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 253.

M. Thomas, *Le Christ et nous*, Le Thielleux, Paris 1967, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 249; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 253.

H. Schürmann, *Le récit de la Dernière Cène*, Éd. Xavier Mapus, Le Puy-Lyon 1966, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 249-250; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 253-254.

- J. Lambrecht, *Die Redaktion der Markus-Apokalypse* (Analecta Biblica 28), Päpstliches Bibelinstitut, Rom 1967, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 250; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 254.
- Th. Maertens, *La promotion de la femme dans la Bible*, Casterman, Tournai 1967, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 251; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 255.
- C. Romaniuk, *La Sacerdoce dans le Nouveau Testament*, Éd. Xavier Mapus, Le Puy 1966, s. 255, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 251; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 255.
- Bible et Terre Sainte*, S.E.D.I.M., Paris 1965-1966, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 251-252; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 255-256.
- A. Jaubert, *Les premiers chrétiens*, Éd. du Seuil, Paris 1967, w: *Rev. eccl. Liège* 53 (1967), s. 252; *Dioc. Tijdschr. Bisd. Luik* 53 (1967), s. 256.

1968

- La Royauté de Yahwé dans la poésie et le culte de l'ancien Israël*, (Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren, Jaarg. XXVII, N° 55), Paleis der Academiën, 2nd amended ed., Brussel 1968, 560 ss.
- Macarismes et psaumes de congratulation*, w: *Rev. Bibl.* 75 (1968), s. 321-367.
- La révélation judéo-chrétienne*, w: *La Foi et le Temps* 1 (1968), s. 3-29.
- Le Juste souffrant*, w: *La Foi et le Temps* 1 (1968), s. 329-342.

Recenzje książek

- La Sainte Bible. Version établie par les Moines de Maredsous*, New ed., Brepols, Turnhout 1968, w: *La Foi et le Temps* 1 (1968), s. 404-407.
- A.M. Ramsey, *La résurrection du Christ. Essai de théologie biblique*, Casterman, Tournai 1968, w: *La Foi et le Temps* 1 (1968), s. 407-409.
- J. Toulat, *Juifs, mes frères*, Fayard, Paris 1968, w: *La Foi et le Temps* 1 (1968), s. 409.

1969

La liturgie pénitentielle dans la Bible (Lectio Divina 52), Éd. du Cerf, Paris 1969, 117 ss.

Die historisch-kritische Erforschung des Alten Testaments, w: *Bilanz der Theologie im 20. Jahrhundert*, Herder, Freiburg-Basel-Wien 1969, Vol. II, s. 371-453.

L'hymne à Yahwé Roi au Psaume 22, 28-32, w: *Biblica* 50 (1969), s. 153-168.

L'Apocalypse et le Martyre de Jean à Jérusalem, w: *Novum Testamentum* 11 (1969), s. 225-232.

Trois hébraïsmes oubliés ou méconnus, w: *Rivista degli Studi Orientali* 44 (1969), s. 83-101.

1970

Essais sur la Révélation et la Bible (Lectio Divina 60), Éd. du Cerf, Paris 1970, 148 ss.

La fête de l'ensevelissement et de la résurrection de Melqart, w: A. FINET (ed.), *Actes de la XVIIe Rencontre Assyriologique Internationale*, Comité belge de recherches en Mésopotamie, Ham-sur-Heure 1970, s. 30-58.

Banquet en l'honneur de Baal: CTA 3 (V AB), A,4-22, w: *Ugarit-Forschungen* 2 (1970), s. 75-88.

Recherches sur le Livre de Zacharie, w: *Vetus Testamentum* 20 (1970), s. 25-55.

B'hryt hymym dans les textes préexiliques, w: *Vetus Testamentum* 20 (1970), s. 445-450.

Corrigendum et addendum ad VT XX,1, w: *Vetus Testamentum* 20 (1970), s. 494-495.

«*Se battre la cuisse*», w: *Vetus Testamentum* 20 (1970), s. 495.

'Ūrīm et Tummīm, w: *Vetus Testamentum* 20 (1970), s. 495-496.

La Tour de Babel: Gn 11,1-9, w: *Assemblées du Seigneur* 30 (1970), s. 6-10.

De la réforme d'Esdras au règne eschatologique de Dieu (Is 4,3-5a), w: *Biblica* 51 (1970), s. 533-537.

Ba'li-ma'zer and the Chronology of Tyre, w: *Rivista degli Studi Orientali* 45 (1970), s. 59-65.

Études sur des textes «messianiques» de l'Ancien Testament, w: *Semitica* 20 (1970), s. 41-57.

L'étude critique et historique de l'Ancien Testament, w: *Bilan de la théologie du XXe siècle*, Casterman, Tournai 1970, Vol. II, s. 83-156.

1971

An Israelite King of Hamat?, w: *Vetus Testamentum* 21 (1971), s. 371-373.

Épiphanie de Baal-Haddu: RS 24.245, w: *Ugarit-Forschungen* 3 (1971), s. 81-92.

El's Abode. Mythological Traditions related to Mount Hermon and to the Mountains of Armenia, w: *Orient. Lov. Per.* 2 (1971), s. 13-69.

Etymological and Exegetical Notes on the Meša' Inscription, w: *Orientalia* 40 (1971), s. 325-340.

'Attar-hapēš, the Forefather of Bar-Hadad II, w: *Annali dell'Istituto Orientale di Napoli* 31 (1971), s. 101-104.

The Assyrian Campaign to Mansuate, in 796 B.C., and the Zakir Stela, w: *Annali dell'Istituto Orientale di Napoli* 31 (1971), s. 393-399.

Psalm 68:7 and the Role of the Košarot, w: *Annali dell'Istituto Orientale di Napoli* 31 (1971), s. 532-537.

Note de topographie historique: Ba'li-Ra'ši et Ra'šu Qudšu, w: *Revue Biblique* 78 (1971), s. 84-92.

Allegory. In the Bible, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 2, col. 641-643.

Jeremiah. In the Bible, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 9, col. 1345-1359.

Love. In the Bible, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 11, col. 523-527.

Malachi, Book of, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 11, col. 812-816.

- Nahum*, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 12, col. 793-795.
- Obadiah, Book of*, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 12, col. 1304-1306.
- Revelation*, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 14, col. 117-119.
- Signs and Symbols*, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 14, col. 1524-1527.
- Sin*, w: *Encyclopaedia Judaica*, Keter & Macmillan, Jerusalem 1971, Vol. 14, col. 1587-1591.

1972

- The Goddess Aṭirat in Ancient Arabia, in Babylon, and in Ugarit*, w: *Orient. Lov. Per.* 3 (1972), s. 101-119.
- The Egypto-Babylonian War of the Winter 601-600 B.C.*, w: *Annali dell'Istituto Orientale di Napoli* 32 (1972), s. 235-241.
- Le Ben-Hadad II de la Bible et l'histoire*, w: *Proceedings of the Fifth World Congress of Jewish Studies*, Vol. I, World Union of Jewish Studies, Jerusalem 1972, s. 157-173.

1973

- Le š'r yšb d'Isaïe VII 3*, w: *Vetus Testamentum* 23 (1973), s. 245-246.
- Les "voyantes des rois" en Prov. XXXI 3*, w: *Vetus Testamentum* 23 (1973), s. 246.
- On the Comparison in Isaiah LV 10*, w: *Vetus Testamentum* 23 (1973), s. 246-247.
- La colombe du Ps. LXVIII 14*, w: *Vetus Testamentum* 23 (1973), s. 365-368.
- Obadiah 20*, w: *Vetus Testamentum* 23 (1973), s. 368-370.
- L'étymologie de "Juda"*, w: *Vetus Testamentum* 23 (1973), s. 380-381.
- Eshmun, "Healer"*, w: *Annali dell'Istituto Orientale di Napoli* 33 (1973), s. 161-184.

- Beth-Schemesch und der Tempel der Herrin der Grabkammer in den Amarna-Briefen*, in *Vetus Testamentum* 23 (1973), s. 443-445.
- Recherches ugaritiques 4-8*, w: *Syria* 50 (1973), s. 35-51.
- Garden of Abundance, Image of Lebanon*, w: *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft* 85 (1973), s. 358-359.
- SKN et SGN dans le sémitique occidental du nord*, w: *Ugarit-Forschungen* 5 (1973), s. 191-207.

Recenzje książek

- U. Cassuto, *The Goddess Anath*, The Magnes Press, Jerusalem 1971, w: *Ugarit-Forschungen* 5 (1973), s. 299-300.

1974

- 'Anaq – Kiryat 'Arba' - Hébron et ses sanctuaires tribaux*, w: *Vetus Testamentum* 24 (1974), s. 41-55.
- Prose ou poésie en Jér. XXXIV 1-7?*, w: *Vetus Testamentum* 24 (1974), s. 112-113.
- Le récit de I Rois XII 1-19 à la lumière de l'ancien usage de l'hébreu et de nouveaux textes de Mari*, w: *Vetus Testamentum* 24 (1974), s. 430-437.
- Nägīd, der Kronprinz*, w: *Vetus Testamentum* 24 (1974), s. 497-499.
- From Karatepe to Pyrgi. Middle Phoenician Miscellanea*, w: *Rivista di Studi Fenici* 2 (1974), s. 45-61.
- šb'l and šyhw and Parallel Personal Names*, w: *Orient. Lov.Per.* 5 (1974), s. 5-13.
- La légende sacrée de la conjuration des morsures de serpents*, w: *Ugarit-Forschungen* 6 (1974), s. 169-174.
- Studies in Aramaic Inscriptions and Onomastics*, w: *Onoma* 18 (1974), s. 421-425.

Recenzje książek

- Grelot, *Documents araméens d'Égypte* (LAPO 5), Éd. du Cerf, Paris 1972, w: *Bibliotheca Orientalis* 31 (1974), s. 119-124,

J. Naveh, *The Development of the Aramaic Script* (The Israel Academy of Sciences and Humanities. Proceedings. Vol. V/1), Jerusalem 1970, w: *Bibliotheca Orientalis* 31 (1974), s. 127-128.

1975

Studies in Aramaic Inscriptions and Onomastics I (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 1), Leuven University Press, Leuven 1975, 240 ss.

Nordsemitische Texte aus dem 1. Jt. v. Chr., w: W. BEYERLIN (ed.), *Religionsgeschichtliches Textbuch zum Alten Testament* (Grundrisse zum Alten Testament 1), Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1975, s. 245-284.

Les tablettes araméennes de Bruxelles, w: A. CAQUOT (ed.), *Études sémitiques* (Actes du XXIXe Congrès International des Orientalistes), L'Asiathèque, Paris 1975, s. 25-29.

La stèle égypto-araméenne de Tumma', fille de Bokkorinif, w: *Chronique d'Égypte* 50 (1975), s. 93-104.

Deux marchands de blé phéniciens à Ninive, w: *Rivista di Studi Fenici* 3 (1975), s. 1-6.

Archaeology of Palestine, review article on L. Stefaniak (ed.), *Archeologia Palestyny*, Księgarnia św Wojciecha, Poznań 1973, w: *Folia Orientalia* 16 (1975), s. 267-287.

Recenzje książek

J.A. Soggin, *Introduzione all'Antico Testamento*, 2nd ed., Paidea, Brescia 1974, w: *Vetus Testamentum* 25 (1975), s. 553-561.

A.S. Kapelrud, *The Message of the Prophet Zephaniah. Morphology and Ideas*, Universitetsforlaget, Oslo-Bergen-Tromsø 1975, w: *Vetus Testamentum* 25 (1975), s. 688-691.

F.L. Benz, *Personal Names in the Phoenician and Punic Inscriptions* (Studia Pohl 8) Biblical Institute Press, Rome 1972, w: *Bibliotheca Orientalis* 32 (1975), s. 77-81.

1976

Textes juridiques et économiques araméens de l'époque sargonide, w: *Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae* 22 (1974 [1976]), s. 373-384 = J. HARMATTA (ed.), *Wirtschaft und Gesellschaft im Alten Vorderasien*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1976, s. 373-384.
 P3-(n)-hr, *filis de Raučaka*, w: *Orient. Lov. Per.* 6/7 (1975-76 = *Miscellanea J. Vergote*), s. 381-388.

L"esclave hébreu", w: *Vetus Testamentum* 26 (1976), s. 120-124.

Le mariage de Ruth, w: *Vetus Testamentum* 26 (1976), s. 124-127.

Apladad, w: *Orientalia* 45 (1976), s. 53-74 = *Études sur le Panthéon systématique et les Panthéons locaux*, Biblical Institute Press, Rome 1976, s. 53-74.

Recenzje książek

B.S. Childs, *The Book of Exodus*, The Westminster Press, Philadelphia / SCM Press, London 1974, w: *Vetus Testamentum* 26 (1976), s. 378-383.

P.-E. Dion, *La langue de Ya'udi*, La Corporation pour la publication des études académiques en religion au Canada, Waterloo (Ontario) 1974, w: *Bibliotheca Orientalis* 33 (1976), s. 231-234.

H. Jacobi, *Grammatik des thumischen Neuaramäisch (Nordostsyrien)*, Franz Steiner, Wiesbaden 1973, w: *Bibliotheca Orientalis* 33 (1976), s. 235-236.

1977

An Assyro-Israelite Alliance in 842/841 B.C.E.?, w: *Proceedings of the Sixth World Congress of Jewish Studies*, Vol. I, World Union of Jewish Studies, Jerusalem 1977, s. 273-278.

North-West Semitic Inscriptions, w: *Orient. Lov. Per.* 8 (1977), s. 81-117.

An Ugaritic Letter to Amenophis III concerning Trade with Alašiya, w: *Iraq* 39 (1977), s. 213-217 = *Trade in the Ancient Near East*, British School of Archaeology in Iraq, London 1977, s. 213-217.

International Conference on State and Temple Economy in the Ancient Near East, w: *Bibliotheca Orientalis* 34 (1977), s. 263.

Recenzje książek

- K. Łyczkowska, *Gramatyka języka akadyjskiego*, Wydawnictwa U.W., Warszawa 1975, w: *Folia Orientalia* 18 (1977), s. 291-292.
- Sh. Rin, *Biblical Aramaic I. Text, Transcription, Paraphrase*, INBAL, Narberth Pa. 1972, w: *Bibliotheca Orientalis* 34 (1977), s. 97.
- R. Macuch, E. Panoussi, *Neusyrische Chrestomathie* (Porta Linguarum Orientalium, N.S. XIII), Harrassowitz, Wiesbaden 1974, w: *Bibliotheca Orientalis* 34 (1977), s. 98-100.
- E.Y. Kutscher, *Studies in Galilean Aramaic*, Bar-Ilan University, Ramat-Gan 1976, w: *Bibliotheca Orientalis* 34 (1977), s. 221-222.
- J.A. Soggin, *Old Testament and Oriental Studies* (Biblica et Orientalia 29), Biblical Institute Press, Rome 1975, w: *Oriens Antiquus* 16 (1977), s. 84-87.

1978

- The Elegy on the Fall of Sidon in Isaiah 23*, w: M. HARAN (ed.), *H.L. Ginsberg Volume* (Eretz Israel 14), Israel Exploration Society & Jewish Theological Seminary of America, Jerusalem 1978, s. 79*-88*, 193.
- North Semitic Texts from the First Millennium B.C.*, w: W. BEYERLIN (ed.), *Near Eastern Religious Texts relating to the Old Testament*, SCM Press Ltd., London 1978, s. 227-268, pl. IV.
- Ditanu*, w: Y. AVISHUR, J. BLAU (eds.), *Studies in Bible and the Ancient Near East presented to Samuel E. Loewenstamm on his Seventieth Birthday*, E. Rubinstein's Publishing House, Jerusalem 1978, s. 91-110.
- Aramäer und Israel*, w: G. KRAUSE, G. MÜLLER (eds.), *Theologische Realenzyklopädie*, Vol. III, Walter de Gruyter, Berlin-New York 1978, s. 590-599.

Tartessos et la stèle de Nora, w: *Segundo Congreso Internacional de Estudios sobre las Culturas del Mediterráneo Occidental. Trabajos leídos en Barcelona*, Archivo de la Corona de Aragón, Barcelona 1978, s. 71-77.

The Greek-Aramaic Inscription from Ağaça Kale, w: *Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1978, s. 267-272.

La correspondance des Sibilantes dans les textes araméens et les textes cunéiformes néo-assyriens, w: s. P. FRONZAROLI (ed.), *Atti del Secondo Congresso Internazionale di Linguistica Camito-Semitica* (Quaderni di Semitistica 5), Istituto di Linguistica di Lingue Orientali. Università di Firenze, Firenze 1978, s. 201-210.

Nordsemitische Texte aus dem 1. Jt. v. Chr., w: W. BEYERLIN (ed.), *Religionsgeschichtliches Textbuch zum Alten Testament*, Evangelische Verlagsanstalt, Berlin (D.D.R.) 1978, s. 245-284.

Recenzje książek

C.D. Isbell, *Corpus of the Aramaic Incantation Bowls*, Scholars Press, Missoula 1975, w: *Vetus Testamentum* 28 (1978), s. 126-127.

A. Lacocque, *Le Livre de Daniel*, Delachaux et Niestlé, Neuchâtel-Paris 1976, w: *Vetus Testamentum* 28 (1978), s. 233-241.

F. Aspesi, *La distinzione dei generi nel nome antico-egiziano e semitico* (Pubbl. della Fac. di lettere e filosofia dell'Univ. di Milano 80), La Nuova Italia, Firenze 1977, w: *Bibliotheca Orientalis* 35 (1978), s. 41-42.

O. Keel, *Vögel ale Boten* (OBO 14), Universitätsverlag, Freiburg Schweiz / Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1977, w: *Bibliotheca Orientalis* 35 (1978), s. 67-68.

A. Lemaire, *Inscriptions hébraïques I. Les ostraca* (LAPO 9), Éd. du Cerf, Paris 1977, w: *Bibliotheca Orientalis* 35 (1978), s. 285-288.

M.G. Guzzo Amadasi, V. Karageorghis, *Fouilles de Kition III. Inscriptions phéniciennes*, Department of Antiquities, Nicosia 1977, w: *Rivista degli Studi Orientali* 52 (1978), s. 266-268.

1979

Préface, w: G. BUNNENS, *L'expansion phénicienne en Méditerranée. Essai d'interprétation fondé sur une analyse des traditions littéraires* (Études de Philologie, d'Archéologie et d'Histoire anciennes 17), Institut Historique Belge de Rome, Bruxelles - Rome 1979, s. 5-8.

Psaumes. Formes et genres littéraires, w: *Supplément au Dictionnaire de la Bible*, Vol. IX, Letouzey & Ané, Paris 1979, col. 1-125.

Nešek and tarbīt in the Light of Epigraphic Evidence, w: *Orient. Lov. Per.* 10 (1979), s. 133-141.

Les temples néo-assyriens et les origines du monnayage, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *State and Temple Economy in the Ancient Near East*, Vol. II (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 6), Departement Oriëntalistiek, Leuven 1979, s. 565-588.

La religion de Palmyre. Dix ans de travaux et d'études: 1967-1977, w: *Folia Orientalia* 20 (1979), s. 205-220.

Recenzje książek:

J. Meuszyński, *Odkrywanie Mezopotamii*, P.W.N., Warszawa 1977, w: *Folia Orientalia* 20 (1979), s. 288-289.

J.K. Kozłowski, J. Śliwa, *Archeologia wschodniej części basenu Morza Śródziemnego. Palestyna – Syria – Cypr*, Wydawnictwa U.J. Kraków 1977, w: *Folia Orientalia* 20 (1979), s. 289-290.

W.J. Fulco, *The Canaanite God Rešep*, American Oriental Society, New Haven 1976, w: *Isr. Expl. Journ.* 29 (1979), s. 259-260.

Redakcja książek

State and Temple Economy in the Ancient Near East, Vols. I-II (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 5 - 6), Departement Oriëntalistiek, Leuven 1979, XVII + 780 ss.

1980

Western Semites in Persepolis, w: *Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae* 25 (1977 [1980] = *Studies in Honour of J. Harmatta*, Vol. I, Budapest 1980), s. 101-112.

Chronologia starowschodnia III i II tysiąclecia p.n.e. w świetle odkryć w Tell Mardich, w: *Przegląd Orientalistyczny* 113 (1980), s. 15-31.

Notes lexicographiques et stylistiques sur le Livre de Job, w: *Folia Orientalia* 21 (1980), s. 65-82.

Études d'ononastique ouest-sémitique, w: *Bibliotheca Orientalis* 37 (1980), s. 3-12.

Recenzje książek

G.G. Giorgadzé, D.A. Khakhutayshvili (eds.), *Вопросы древней истории V. Кавказко-ближневосточный сборник*, Metznerieba, Tbilisi 1977, w: *Folia Orientalia* 21 (1980), s. 300-301.

B. Hruška, L. Matouš, J. Prosecký, J. Součková, *Mýty staré Mezopotámie*, Odeon, Praha 1977, 302-303.

K.G. Tsereteli, *The Modern Assyrian Language*, Nauka, Moscow 1978, w: *Folia Orientalia* 21 (1980), s. 309-310.

1981

Documents juridiques araméens du Ier millénaire av.n.è., w: *Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie. Sprawozdania z posiedzeń Komisji Naukowych* 23/1 (1979), Wrocław 1981, s. 84-86.

Aḥat-Milki, reine d'Ugarit, et la guerre du Mukiš, w: *Orient. Lov. Per.* 12 (1981), s. 79-115.

Aram et Israël du Ve au VIIIe siècle av.n.è., w: *Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae* 27 (1979 [1981]), s. 49-102.

Les relations syro-israélites au Xe et IXe siècle av.n.è., w: *Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie. Sprawozdania z posiedzeń Komisji Naukowych* 23/1 (1979), Wrocław 1981, s. 86-88.

Allusions historiques dans la correspondance ougaritique de Ras Shamra: Lettre de Ewri-šarri à Pilsiya, w: *Ugarit-Forschungen* 13 (1981), s. 123-126.

Formes verbales dans les noms propres d'Ebla et système verbal sémitique, w: L. CAGNI (ed.), *La lingua di Ebla*, Istituto Universitario Orientale, Napoli 1981, s. 191-210.

Lonomastique nord-ouest sémitique des textes d'Ebla, w: *Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie. Sprawozdania z posiedzeń Komisji Naukowych* 23/1 (1979), Wrocław 1981, s. 89-90.

The Wife's Right to Divorce in the Light of an Ancient Near Eastern Tradition, w: *The Jewish Law Annual* 4 (1981), s. 9-27.

Recenzje książek

I.J. Gelb, *Computer-aided Analysis of Amorite* (Assyriological Studies 21), The Oriental Institute of the University of Chicago, Chicago 1980, w: *Journal of Semitic Studies* 26 (1981), s. 277-280.

K. Aartun, *Die Partikeln des Ugaritischen II. Präpositionen, Konjunktionen* (AOAT 21/2) Verlag Butzon & Bercker / Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn 1978, w: *Bibliotheca Orientalis* 38 (1981), col. 383-386.

J. Teixidor, *The Pantheon of Palmyra* (ÉPRO 79), E.J. Brill, Leiden 1979, w: *Bibliotheca Orientalis* 38 (1981), col. 392-395.

1982

Le culte d'Ištar en Mésopotamie du Nord à l'époque parthe, w: *Orient. Lov. Per.* 13 (1982), s. 117-124.

Sale, Transfer, and Delivery in Ancient Semitic Terminology, w: H. KLENGEL (ed.), *Gesellschaft und Kultur im alten Vorderasien* (Schriften zur Geschichte und Kultur des Alten Orients 15), Akademie-Verlag, Berlin 1982, s. 173-185.

Egyptian Aramaic Coins from the Fifth and Fourth Centuries B.C., w: S. SCHEERS (ed.), *Studia Paulo Naster oblata*, Vol. I. *Numismatica Antiqua (Orientalia Lovaniensia Analecta 12)*, Oriëntalistiek & Peeters, Leuven 1982, s. 23-32, pl. II.

Recenzje książek

F. Bron, *Recherches sur les inscriptions phéniciennes de Karatepe*, Droz, Genève / Champion, Paris 1979, w: *Orientalistische Literaturzeitung* 77 (1982), col. 456-460.

1983

De fenicische inscripties uit Karatepe, w: K.R. VEENHOF (ed.), *Schrijvend verleden*, Ex Oriente Lux, Leiden-Zutphen 1983, s. 46-54.

Notes d'épigraphie phénicienne et punique, w: *Orient. Lov. Per.* 14 (1983), s. 147-183, pl. II-VI.

Les Phéniciens à Ninive au temps des Sargonides: Ahoubasti, portier en chef, w: *Atti del I Congresso Internazionale di Studi Fenici e Punici* (Collezione di Studi Fenici 16), Consiglio Nazionale delle Ricerche, Roma 1983, Vol. I, s. 125-134.

The Phoenician History of Philo of Byblos, review article on A.I. Baumgarten, *The Phoenician History of Philo of Byblos. A Commentary* (ÉPROER 89), E.J. Brill, Leiden 1981, w: *Bibliotheca Orientalis* 40 (1983), col. 305-310.

The God 'Arqû-Rashap in the Samallian Hadad Inscription, w: M. SOKOLOFF (ed.), *Arameans, Aramaic and the Aramaic Literary Tradition*, Bar-Ilan University Press, Ramat-Gan 1983, s. 15-21.

Inleiding, w: E. GUBEL, E. LIPIŃSKI, B. SERVAIS-SOYEZ (eds.), *Studia Phoenicia I-II (Orientalia Lovaniensia Analecta 15)*, Peeters, Leuven 1983, s. 3-5.

La Carthage de Chypre, w: E. GUBEL, E. LIPIŃSKI, B. SERVAIS-SOYEZ (eds.), *Studia Phoenicia I-II (Orientalia Lovaniensia Analecta 15)*, Peeters, Leuven 1983, s. 209-234.

Ancient Types of Wisdom Literature in Biblical Narrative, w: A. ROFÉ, Y. ZAKOVITCH (eds.), *I.L. Seeligman Volume*, E. Rubinstein's Publishing House, Jerusalem 1983, Vol. III, s. 39-55.

Recenzje książek

J.-M. de Tarragon, *Le culte à Ugarit d'après les textes de la pratique en cunéiformes alphabétiques* (Cahiers de la Revue Biblique 19), Gabalda, Paris 1980, w: *Isr. Expl. Journ.* 33 (1983), s. 137-139.

Redakcja książek

Studia Phoenicia I-II (Orientalia Lovaniensia Analecta 15), Peeters, Leuven 1983, VIII + 243 ss.

1984

- Syro-fenicische wortels van de karthaagse religie*, w: *Phoenix* 28 (1982 [1984]), s. 51-84.
- Vestiges phéniciens d'Andalousie*, w: *Orient. Lov. Per.* 15 (1984), s. 81-132, pl. XI-XV.
- Le culte de X^van et de Haθya à Éléphantine au Ve siècle av.n.è.*, w: *Folia Orientalia* 22 (1981-84), s. 5-11.
- Vingt-cinq ans de recherches archéologiques en Israël*, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *Archeologisch onderzoek in Israël / Recherches archéologiques en Israël*, Peeters, Leuven 1984, s. 22-97.
- liwyātān*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. IV, Kohlhammer, Stuttgart 1984, col. 521-527.
- mohar*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. IV, Kohlhammer, Stuttgart 1984, col. 717-724.
- m^ehīr*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. IV, Kohlhammer, Stuttgart 1984, col. 808-811.
- mkr*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. IV, Kohlhammer, Stuttgart 1984, col. 869-875.

Recenzje książek:

- D. Pardee, *Handbook of Ancient Hebrew Letters. A Study Edition*, Scholars Press, Chico 1982, w: *Bibliotheca Orientalis* 41 (1984), col. 156-158.
- P. Xella, *I testi rituali di Ugarit I* (Studi semitici 54), Consiglio Nazionale delle Ricerche, Roma 1981, w: *Bibliotheca Orientalis* 41 (1984), col. 437-439.
- J. Zabłocka, *Historia Bliskiego Wschodu w starożytności*, Ossolineum, Wrocław 1982, w: *Orient. Lov. Per.* 15 (1984), s. 253.

- J.G. Heintz, *Index documentaire d'El Amarna*, Harrassowitz, Wiesbaden 1982, w: *Orient. Lov. Per.* 15 (1984), s. 254.
- A.F.L. Beeston, M.A. Ghul, W.W. Müller, J. Ryckmans, *Sabaic Dictionary / Dictionnaire sabéen*, Peeters, Louvain-la-Neuve / Libraire du Liban, Beyrouth 1982, w: *Orient. Lov. Per.* 15 (1984), s. 256-257.
- K. Łyczkowska, *Pozycja społeczna kobiety w okresie staroasyryjskim na podstawie dokumentów z Kaneš w Azji Mniejszej*, Wydawnictwa U.W., Warszawa 1979, w: *Folia Orientalia* 22 (1981-84), s. 313-315.
- V.L. Kuzishtshin (ed.), *Istoria Drevnego Vostoka*, Vissha Shkola, Moscow 1979, w: *Folia Orientalia* 22 (1981-84), s. 359.
- M.A. Dandamayev, B.A. Livshits (eds.), *Peredneazjatickiy sbornik III. Istoria i filologia stran Drevnego Vostoka*, Nauka, Moscow 1979, w: *Folia Orientalia* 22 (1981-84), s. 359-361.
- J. Klíma, *Lidé Mesopotámie. Cestemi dévní civilizace a kultury pri Eufratu a Tigridu*, Orbis, Praha 1976, w: *Folia Orientalia* 22 (1981-84), s. 362.
- A. Abou-Assaf, s. Bordreuil, A.R. Millard, *La statue de Tell Fekherye et son inscription bilingue assyro-araméenne*, Recherche sur les Civilisations, Paris 1982, w: *Orientalistische Literaturzeitung* 79 (1984), col. 455-457.
- V. Brugnatelli, *Questioni di morfologia e sintassi dei numerali cardinali semitici* (Pubbl. Della Fac. di Lettere e Filosofia dell' Univ. di Milano 93), La Nuova Italia, Firenze 1982, w: *Orientalia* 53 (1984), s. 474-475.
- J.H. Tigay, *The Evolution of the Gilgamesh Epic*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 1982, w: *Isr. Expl. Journ.* 34 (1984), s. 207-208.
- S. Tengström, *Die Toledotformel und die literarische Struktur der priestlichen Erweiterungsschicht im Pentateuch*, Gleerup, Lund 1982, w: *Isr. Expl. Journ.* 34 (1984), s. 281.

Redakcja książek

Archeologisch onderzoek in Israël / Recherches archéologiques en Israël, Peeters, Leuven 1984, 255 ss.

1985

Nordsemitische Texte, w: W. BEYERLIN (ed.), *Religionsgeschichtliches Textbuch zum Alten Testament*, 2nd ed., Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1985, s. 245-284.

Aramaic-Akkadian Archives from the Gozan - Harran Area, w: *Biblical Archaeology Today*, Israel Exploration Society & The Israel Academy of Sciences and Humanities, Jerusalem 1985, s. 340-348.

Products and Brokers of Tyre according to Ezekiel 27, w: E. GUBEL, E. LIPIŃSKI (eds.), *Studia Phoenicia III*, Peeters, Leuven 1985, s. 213-220.

Phoenicians in Anatolia and Assyria: 9th-6th Centuries B.C., w: *Orient. Lov. Per.* 16 (1985), s. 81-90.

414 articles (not signed), w: *Dictionnaire de la Bible et des religions du Livre: Judaïsme / Christianisme / Islam*, Brepols, Turnhout 1985 = A. CHOURAQUI (ed.), *L'Univers de la Bible*, Vol. X, Lidis, Paris 1985.

Introduction, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *The Land of Israel: Cross-Roads of Civilizations (Orientalia Lovaniensia Analecta 19)*, Peeters, Leuven 1985, s. VII-X.

Juda et 'tout Israël': analogies et contrastes, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *The Land of Israel: Cross-Roads of Civilizations (Orientalia Lovaniensia Analecta 19)*, Peeters, Leuven 1985, s. 93-112.

ʿApīru et Hébreux, review article on O. Loretz, *Habiru – Hebräer. Eine sozio-linguistische Studie über die Herkunft des Gentiliziums 'ibri vom Appellativum ḥabiru* (BZAW 160), Walter de Gruyter, Berlin 1984, w: *Bibliotheca Orientalis* 42 (1985), col. 562-567.

Recenzje książek

- W.D. Davies, L. Finkelstein (eds.), *The Cambridge History of Judaism*
I. *Introduction. The Persian Period*, Cambridge University Press,
Cambridge 1984, w: *Bibliotheca Orientalis* 42 (1985), col. 160-168.
- R. Neudecker, *Früh rabbinisches Ehescheidungsrecht. Der Tosefta-Traktat*
Gittin (Biblica et Orientalia 39), Biblical Institute Press, Rome
1982, w: *Bibliotheca Orientalis* 42 (1985), col. 168-171.

Redakcja książek

- Phoenicia and Its Neighbours* (Studia Phoenicia III), Peeters, Leuven
1985, 240 ss.
- The Land of Israel: Cross-Roads of Civilizations (Orientalia Lovaniensia*
Analecta 19), Peeters, Leuven 1985, XII + 218 ss.

1986

- Le Tarif de Palmyre*, w: *Folia Orientalia* 23 (1985-86), s. 227-236.
- The King's Arbitration in Ancient Near Eastern Folk-Tale*, w: K. HECKER,
W. SOMMERFELD (eds.), *Keilschriftliche Literaturen* (Berliner
Beiträge zum Vorderen Orient 6), Dietrich Reimer Verlag, Berlin
1986, s. 137-142.
- Scribes d'Ugarit et de Jérusalem*, w: *Scripta Signa Vocis. Studies to J.H.*
Hospers, Egbert Forsten, Groningen 1986, s. 143-154.
- Guadalhorce. Une inscription du roi d'Éqron?*, w: *Aula Orientalis* 4 (1986),
s. 85-88 = G. DEL OLMO LETE, M.E. AUBET SEMMLER (eds.),
Los Fenicios en la Península Ibérica, Editorial AUSA, Sabadell
1986, Vol. II, s. 85-88.
- Zeus Ammon et Baal-Hammon*, w: C. BONNET, E. LIPIŃSKI, s. MAR-
CHETTI (eds.), *Religio Phoenicia* (Studia Phoenicia IV), Société
des Études Classiques, Namur 1986, s. 307-332.
- The Syro-Palestinian Iconography of Woman and Goddess*, review article
on U. Winter, *Frau und Göttin: Exegetische und ikonographi-
sche Studien zum weiblichen Gottesbild im Alten Israel und in
dessen Umwelt* (OBO 53), Universitätsverlag, Freiburg/Schweiz

- Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1983, w: *Isr. Expl. Journ.* 36 (1986), s. 87-96.
- Fertility Cult in Ancient Ugarit*, w: A. BONANNO (ed.), *Archaeology and Fertility Cult in the Ancient Mediterranean*, B.R. Grüner Publishing Co., Amsterdam 1986, s. 207-215.
- Le Ba'ana' d'Idalion*, w: *Syria* 63 (1986), s. 379-382, 421-422.
- nāgaś*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. V, Kohlhammer, Stuttgart 1986, col. 230-232.
- nāhal*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. V, Kohlhammer, Stuttgart 1986, col. 342-360.
- nāqam*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. V, Kohlhammer, Stuttgart 1986, col. 602-612.
- nāṭan*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. V, Kohlhammer, Stuttgart 1986, col. 693-712.
- s^cgullāh*, w: J. BOTTERWECK, H. RINGGREN, H.-J. FABRY (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. V, Kohlhammer, Stuttgart 1986, col. 749-752.
- Articles in E. GUBEL (ed.), *De Feniciërs in de Mediterrane Wereld / Les Phéniciens et le monde méditerranéen*, Generale Bank / Générale de Banque, Brussel / Bruxelles 1986, s. 59-81, 95, 102-108, 152, 158, 160.
- Recenzje książek**
- A. Lemaire, J.-M. Durand, *Les inscriptions araméennes de Sfiré et l'Assyrie de Shamshi-ilu*, Droz, Genève 1984, w: *Bulletin of the American Schools of Oriental Research* 264 (1986), s. 85-86.
- R.C. Steiner, *Affricated Sade in the Semitic Languages*, The American Academy for Jewish Research, New York 1982, w: *Orientalia* 55 (1986), s. 478.

- J.C. Greenfield, B. Porten, *The Bisitun Inscription of Darius The Great: Aramaic Version*, Lund Humphries, London 1982, w: *Chronique d'Égypte* 61 (1986), s. 267-269.
- Z.J. Kapera, *Kinyras. Bibliography of Ancient Cyprus for the Year 1979*, s. Åströms Förlag, Gothenburg 1982 oraz Z.J. Kapera, *Kinyras. Bibliography of Ancient Cyprus for the Year 1978*, s. Åströms Förlag, Gothenburg 1983, w: *Folia Orientalia* 23 (1985-86), s. 371-372.
- R. McClive Good, *The Sheep of his Pasture: A Study of the Hebrew Noun 'am(m) and Its Semitic Cognates* (Harvard Semitic Monographs 29), Scholars Press, Chico, California, 1983, w: *Bibliotheca Orientalis* 43 (1986), col. 181-183.
- Kent s. Jackson, *The Ammonite Language of the Iron Age* (Harvard Semitic Monographs 27), Scholars Press, Chico, California, 1983, *Bibliotheca Orientalis* 43 (1986), col. 448-450.

Redakcja książek

- Religio Phoenicia* (Studia Phoenicia IV), Société des Études Classiques, Namur 1986, X + 371 ss.

1987

- Resheph Amyklos*, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *Phoenicia and the East Mediterranean in the First Millennium B.C.* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 22; *Studia Phoenicia* V), Peeters, Leuven 1987, s. 87-99.
- Deux notes d'épigraphie palmyrénienne*, w: *Folia Orientalia* 24 (1987), s. 135-140.
- Les racines syro-palestiniennes de la religion carthaginoise*, w: *CEDAC Carthage. Bulletin* 8 (1987), s. 28-44.
- Le dieu Damu dans l'onomastique d'Ébla*, w: L. CAGNI (ed.), *Ebla 1975-1985*, Istituto Universitario Orientale, Napoli 1987, s. 91-99.
- 529 articles, w: *Dictionnaire encyclopédique de la Bible*, Brepols, Turnhout 1987.
- Rapports de l'Égypte pharaonique avec Israël et Juda*, Institut Universitaire d'Études du Judaïsme, Bruxelles 1987, 15 ss.

Recenzje książek

- J. Auneau et al., *Écrits de l'Orient ancien et sources bibliques*, Desclée, Paris 1986, w: *Orient. Lov. Per.* 18 (1987), s. 240.
- M.J. Fuentes Estañol, *Corpus de las inscripciones fenicias, púnicas y neopúnicas de España*, Ed. M.J. Fuentes Estañol, Barcelona 1986, w: *Orient. Lov. Per.* 18 (1987), s. 240-241.
- P. Bieliński, *Starożytny Wschód od początków do wprowadzenia pisma*, P.W.N., Warszawa 1985, w: *Folia Orientalia* 24 (1987), s. 273-274.
- M.A. Dandamaev, *Вавилонские писцы*, Nauka, Moscow 1983, w: *Folia Orientalia* 24 (1987), s. 274-275.
- I.Sh. Schiffmann, *Угаритское общество*, Nauka, Moscow 1982, w: *Folia Orientalia* 24 (1987), s. 275.
- M. Gawlikowski, *Les principia de Dioclétien. "Temple des Enseignes"* (Palmyre VIII), P.W.N., Warszawa 1984, w: *Folia Orientalia* 24 (1987), s. 278.
- Ju.A. Rapoport, E.E. Nerazik (eds.), *Топрак-кала. Дворец*, Nauka, Moscow 1984, w: *Folia Orientalia* 24 (1987), s. 279-280.
- K. Michałowski, M. Gawlikowski (eds.), *Études palmyréniennes VIII*, Wydawnictwa U.W., Warszawa 1985, w: *Orientalia* 24 (1987), s. 280-281.
- Z. Kiss, *Études sur le portrait impérial romain en Égypte*, P.W.N., Warszawa 1984, w: *Orientalia* 24 (1987), s. 286-287.
- T.N. Freedman, K.A. Matthews, R.S. Hanson, *The Paleo-Hebrew Leviticus Scroll (11QpaleoLev)*, Eisenbrauns, Winona Lake 1985, w: *Bibliotheca Orientalis* 44 (1987), col. 216-217.
- H.N. Wallace, *The Eden Narrative* (Harvard Semitic Monographs 32), Scholars Press, Atlanta 1985, w: *Bibliotheca Orientalis* 44 (1987), col. 214-216.
- J.W. Welch (ed.), *Chiasmus in Antiquity: Structures, Analyses, Exegesis*, Gerstenberg, Hildesheim 1981, w: *Bibliotheca Orientalis* 44 (1987), col. 294-296.

S.P. Vleeming, J.W. Wesselius, *Studies in Papyrus Amherst 63. Essays on the Aramaic Texts in Aramaic / Demotic Papyrus Amherst 63. Vol I*, Juda Palache Instituut, Amsterdam 1985, w: *Bibliotheca Orientalis* 44 (1987), col. 413-414.

Redakcja książek

Phoenicia and the East Mediterranean in the First Millennium B.C. (Orientalia Lovaniensia Analecta 22; Studia Phoenicia V), Peeters, Leuven 1987, XIV + 450 ss.

1988

Carthage et Tarshish, review article on M. Koch, *Tarschisch und Hispanien. Historisch-geographische und namenkundliche Untersuchungen zur phönikischen Kolonization der Iberischen Halbinsel* (Madriider Forschungen 14), Walter de Gruyter, Berlin 1984, oraz W. Huss, *Geschichte der Karthager* (Handbuch der Altertumswissenschaft III/8), C.H. Beck, München 1985, w: *Bibliotheca Orientalis* 42 (1988), kol. 60-81.

Sacrifices d'enfants à Carthage et dans le monde sémitique oriental, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *Carthago (Orientalia Lovaniensia Analecta 26; Studia Phoenicia VI)*, Peeters, Leuven 1988, s. 151-162.

Stèles carthaginoises du Musée National de Cracovie, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *Carthago (Orientalia Lovaniensia Analecta 26; Studia Phoenicia VI)*, Peeters, Leuven 1988, s. 162-182.

Stèle carthaginoise d'une collection privée, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *Carthago (Orientalia Lovaniensia Analecta 26; Studia Phoenicia VI)*, Peeters, Leuven 1988, s. 183-185.

Royal and State Scribes in Ancient Jerusalem, w: J.A. EMERTON (ed.), *Congress Volume, Jerusalem 1986* (Supplements to Vetus Testamentum 40), E.J. Brill, Leiden 1988, s. 157-164.

Emprunts suméro-akkadiens en hébreu biblique, w: *Zeitschrift für Althebraistik* 1 (1988), s. 61-73.

- The Socio-Economic Condition of the Clergy in the Kingdom of Ugarit*, w: M. HELTZER, E. LIPIŃSKI (eds.), *Society and Economy in the Eastern Mediterranean (c. 1500-1000 B.C.) (Orientalia Lovaniensia Analecta 23)*, Peeters, Leuven 1988, s. 125-150.
- Prohibitive and Related Law Formulations in Biblical Hebrew and in Aramaic*, w: *Proceedings of the Ninth World Congress of Jewish Studies. Hebrew and Aramaic Languages*, World Union of Jewish Studies & The Magnes Press, Jerusalem 1988, s. 25-39.
- Éa, Kothar et El, w: *Ugarit-Forschungen 20* (1988), s. 137-143.
- Laleph quiescent en ugaritique*, w: *Studi epigrafici e linguistici 5* (1988), s. 113-119.
- In Search of the Etymology of Some Semitic Loan-Words*, w: Y.L. ARBEITMAN (ed.), *Fucus. A Semitic/Afrasian Gathering in Remembrance of Albert Ehrman (Current Issues in Linguistic Theory 58)*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam-Philadelphia 1988, s. 325-333.
- Šu-bala-aka and badalum*, w: H. HAUPTMANN, H. WAETZOLDT (eds.), *Wirtschaft und Gesellschaft von Ebla (Heidelberger Studien zum Alten Orient 2)*, Heidelberger Orientverlag, Heidelberg 1988, s. 257-260.
- La donation matrimoniale dans l'ancien droit hébraïque*, w: P. VAVROUŠEK, V. SOUČEK (eds.), *Šulmu. Papers on the Ancient Near East*, Charles University, Prague 1988, s. 173-193.
- Les Phéniciens et l'alphabet*, w: *Oriens Antiquus 27* (1988), s. 231-260, pl. VIII-IX.
- Nouveaux recueils de textes araméens et phénico-puniques*, w: *Bibliotheca Orientalis 45* (1988), col. 510-517.
- Royal and State Scribes in Ancient Jerusalem*, w: J.A. Emerton (ed.), *Congress Volume. Jerusalem 1986 (Vetus Testamentum. Supplements 40)*, Brill, Leiden 1988, s. 157-164.

Le sacrifice à l'époque biblique. - Mariage, divorce et lévirat à l'époque du Premier et du Second Temple, Institut Universitaire d'Études du Judaïsme, Bruxelles 1988, 12 + 8 ss.

Recenzje książek

B. Porten, A. Yardeni, *Textbook of Aramaic Documents from Ancient Egypt I. Letters*, The Hebrew University, Jerusalem 1986, w: *Orientalia* 57 (1988), s. 434-436.

W.A. Maier, *Ašerah: Extrabiblical Evidence* (Harvard Semitic Monographs 37), Scholars Press, Atlanta 1986, w: *Bibliotheca Orientalis* 45 (1988), col. 388-389.

Redakcja książek

Carthago (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 26; *Studia Phoenicia* VI), Peeters, Leuven 1988, X + 282 ss.

Society and Economy in the Eastern Mediterranean (c. 1500-1000 B.C.) (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 23), Peeters, Leuven 1988, XIV + 398 ss.

1989

“*Mon père était un Araméen errant*”. *L'histoire, carrefour des sciences bibliques et orientales*, w: *Orient. Lov. Per.* 20 (1989), s. 23-47.

Les racines ġzr et 'dr dans l'onomastique amorite, w: M. LEBEAU, Ph. TALON (eds.), *Reflets des Deux Fleuves* (*Akkadica. Supplementum* 6), Peeters, Leuven 1989, s. 113-116.

Carthaginois en Sardaigne à l'époque de la première guerre punique, w: H. DEVIJVER, E. LIPIŃSKI (eds.), *Punic Wars* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 33; *Studia Phoenicia* X), Peeters, Leuven 1989, s. 67-73.

Société et économie d'Ugarit aux XIVe - XIIIe siècles avant notre ère, w: T. HACKENS, s. MARCHETTI (eds.), *Histoire économique de l'Antiquité*, Séminaire de Numismatique Marcel Hoc, Louvain-la-Neuve 1987 [1989], s. 9-27.

Cellériers de la province de Juda, w: *Transeuphratène* 1 (1989), s. 107-109.

- Lélément 'rš dans l'anthroponymie carthaginoise*, w: M. MACUCH, Chr. MÜLLER-KESSLER, B.G. FRAGNER (eds.), *Studia Semitica necnon Iranica Rudolpho Macuch septuagenario ab amicis et discipulis oblata*, Harrassowitz, Wiesbaden 1989, s. 141-148.
- Le repas sacré à Qumrân et à Palmyre*, w: *Yigael Yadin Memorial Volume* (Eretz-Israel 20), Israel Exploration Society, Jerusalem 1989, s. 130*-134*.
- ‘azar, w: H.-J. FABRY, H. RINGGREN (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VI, Kohlhammer, Stuttgart 1989, col. 14-20.
- ‘am, w: H.-J. FABRY, H. RINGGREN (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VI, Kohlhammer, Stuttgart 1989, col. h177-194.
- ‘ārab, w: H.-J. FABRY, H. RINGGREN (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VI, Kohlhammer, Stuttgart 1989, col. 349-355.
- sāpōn, w: H.-J. FABRY, H. RINGGREN (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VI, Kohlhammer, Stuttgart 1989, col. 1093-1102.

Recenzje książek

- V.M. Masson (ed.), *Drevnie cyvilizacii Vostoka. Materiali II sovietsko-amerikanskogo simpozjuma*, Ed. Phan, Tashkent 1986, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 189-190.
- I.A. Stutchevskij (ed.), *Mejgosudarstvennie othnoszenia i diplomatia na Drtevnem Vostoke*, Nauka, Moscow 1987, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 190-191.
- Dj.M. Sharashenidze, *Formy ekspluatatsij robotchej sily y gossudarstvennom khozjastve Shumera II pol. III tys. do n.e.*, Metznerieba, Tbilisi 1986, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 191.
- L. Hellbing, *Alasia Problems*, s. Åströms Förlag, Göteborg 1979, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 191-193.

- Studia Semitica* III, Metznerieba, Tbilisi 1987, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 194-195.
- R. Rubinkiewicz, *Wprowadzenie do apokryfów Starego Testamentu*, Wydawnictwa K.U.L., Lublin 1987, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 199.
- R. Rubinkiewicz, *L'Apocalypse d'Abraham en vieux slave*, Wydawnictwa K.U.L., Lublin 1987, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 199-201.
- Józef Flawiusz, *Przeciw Apionowi* (translated and commented by J. Radożycki), Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1986, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 201-202.
- K. Banek, *Religia a polityka w starożytnej Grecji*, Wydawnictwa U.J., Kraków 1985, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 215.
- J. Majchrowski, *Studia religioznologiczne* 14, P.W.N., Warszawa-Kraków 1985, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 216.
- J. Wolski, *Iran I. Achemenidzi*, Ossolineum, Wrocław-Kraków 1986, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 217.
- E. Świdorska (ed.), *Kalendarz żydowski 1986-1987 (5747)*, Związek Religijny Wyznania Mojżeszowego, Warszawa 1986, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 217-218.
- Antologia poezji żydowskiej*, P.I.W., Warszawa 1986, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 218.
- M. Brzezina, *Polszczyzna Żydów*, P.W.N., Warszawa-Kraków 1986, w: *Folia Orientalia* 26 (1989), s. 219.
- C. Bonnet, *Melqart. Cultes et mythes de l'Héraclès tyrien en Méditerranée* (Studia Phoenicia VIII), Peeters, Leuven / Presses Universitaires, Namur 1988, w: *Orient. Lov. Per.* 20 (1989), s. 259-260.
- A.B. Knapp, *The History and Culture of Ancient Western Asia and Egypt*, The Dorsey Press, Chicago 1988, w: *Orient. Lov. Per.* 20 (1989), s. 260.
- Excavations and Surveys in Israel 1987/88*, Vol. 6, Israel Antiquities Authority, Jerusalem 1988, w: *Orient. Lov. Per.* 20 (1989), s. 261.

- E. Gubel, *Phoenician Furniture* (Studia Phoenicia VII), Peeters, Leuven 1987, w: *Orient. Lov. Per.* 20 (1989), s. 261-262.
- Chr. Saulnier, Chr. Perrot, *Histoire d'Israël III. De la conquête d'Alexandre à la destruction du temple (331a.C.-135 a.D.)*, Éd. du Cerf, Paris 1985, w: *Latomus* 48 (1989), s. 236-238.
- J. Elayi, *Pénétration grecque en Phénicie sous l'Empire perse*, Presses Universitaires, Nancy 1988, w: *Orientalistische Literaturzeitung* 84 (1989), col. 394-396.

Redakcja książek

- Punic Wars* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 33; *Studia Phoenicia* X), Peeters, Leuven 1989, VIII + 373 ss.

1990

- Acte de vente immobilière de Milkyaton, fils d'Abd-El-Shoqéd (668 av. J.-C.)*, w: *Semitica* 39 (1989) = *Hommages à Maurice Sznycer II*, Maisonneuve, Paris 1990, s. 23-27.
- Byrsa*, w: *Histoire et archéologie de l'Afrique du Nord*, Vol. I, *Carthage et son territoire dans l'Antiquité*, Éditions du CTMS, Paris 1990, s. 123-129.
- Les Japhétites selon Gen 10,2-4 et 1 Chr 1,5-7*, w: *Zeitschrift für Althebraistik* 3 (1990), s. 40-53.
- Géographie linguistique de la Transeuphratène à l'époque achéménide*, w: *Transeuphratène* 3 (1990), s. 95-107.
- Pluton, hypostase chthonienne de Baal Hamon?*, w: A. MASTINO (ed.), *L'Africa romana VII*, Edizioni Gallizzi, Sassari 1990, s. 245-250.
- Araméen d'Empire*, w: P. SWIGGERS, A. WOUTERS (eds.), *Le langage dans l'Antiquité* (La Pensée linguistique 3), Leuven University Press & Peeters, Leuven-Paris 1990, s. 94-133.
- Le marché immobilier à Ugarit et à Emar au XIIIe siècle av.n.è.*, w: E. AERTS, H. KLENGEL (eds.), *The Town as Regional Economic Centre in the Ancient Near East* (Studies in Social and Economic History 20), Peeters, Leuven 1990, s. 51-55.

Epigraphy in Crisis: Dating Ancient Semitic Inscriptions, w: *Biblical Archaeology Review* 16/4 (1990), s. 42-43, 49, 57.

Recenzje książek

B. Porten, A. Yardeni, *Textbook of Aramaic Documents from Ancient Egypt II. Contracts*, The Hebrew University, Jerusalem 1989, w: *Orientalia* 59 (1990), s. 552-554.

E. Otto, *Rechtsgeschichte der Redaktionen im Kodex Ešnunna und im "Bundesbuch"* (OBO 85), Universitätsverlag, Freiburg Schweiz / Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1989, w: *Orient. Lov. Per.* 21 (1990), s. 241.

U. Seidl, *Die babylonischen Kudurru-Reliefs* (OBO 87), Universitätsverlag, Freiburg Schweiz / Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1989, w: *Orient. Lov. Per.* 21 (1990), s. 241-242.

J. Fernández Jurado (ed.), *Tejada la Vieja*, 2 vols. (Huelva Arqueológica IX), Diputación Provincial, Huelva 1987, w: *Orient. Lov. Per.* 21 (1990), s. 242.

H.S. Sader, *Les États araméens de Syrie depuis leur fondation jusqu'à leur transformation en provinces assyriennes* (BTS 36), Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1987, w: *Die Welt des Orients* 20-21 (1989-90), s. 301-303.

J. Elayi, *Pénétration grecque en Phénicie sous l'Empire perse*, Presses Universitaires, Nancy 1988, w: *Bibliotheca Orientalis* 47 (1990), col. 56-57

Istoria Drevnego Vostoka I, I.M. Diakonoff (ed.), *Mesopotamija*, Nauka, Moscow 1983 oraz II, G.M. Bongard Levin (ed.), *Peredniaja Azija. Egipet*, Nauka, Moscow 1988, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 266-268.

M.A. Dandamayev (ed.), *Gosudarstvo i socialnyie struktury na Drevnem Vostoke*, Nauka, Moscow 1989, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 268.

Z. Sztetyłło (ed.), *Studia i materiały archeologiczne 7*, Wydawnictwa U.W., Warszawa 1989, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 268-269.

- Śliwa, E. Kluwe (eds.), *From the Archaeological Collections of Cracow and Jena*, P.W.N., Warszawa-Kraków 1988, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 269-270.
- I.M. Diakonoff, *Afrasian Languages*, Nauka, Moscow 1988, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 270.
- S.M. Iakerson, *Hebrew Incunabula. Description of Publications kept in Libraries of Moscow and Leningrad*, Library of the Academy of Sciences of the USSR, Leningrad 1988, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 270-271.
- A. Tronina, *Bóg przybywa ze Synaju*, Wydawnictwa K.U.L., Lublin 1989, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 271-272.
- Z.J. Kapera (ed.), *Rękopisy z Qumran I-II (= Filomata 391 & 395)*, Kraków 1989-90, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 272.
- H. Burgmann, *Der „Sitz im Leben“ in den Josuafluch-Texten, in 4Q379 22 II und 4QTestimonia*, Secesja, Kraków 1990, w: *Folia Orientalia* 27 (1990), s. 273.
- G. Levi Della Vida, M.G. Amadasi Guzzo, *Iscrizioni puniche della Tripolitania (1927-1967)*, Bretschneider, Roma 1987, w: *Latomus* 49 (1990), s. 265-266.

1991

- Baal et la Mer selon les mythes d'Ugarit* (Les civilisations orientales 30), Section d'Histoire et Philologie Orientales, Liège 1991, 14 ss.
- Introduction. La Phénicie et la Bible*, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *Phoenicia and the Bible (Orientalia Lovaniensia Analecta 44; Studia Phoenicia XI)*, Oriëntalistiek & Peeters, Leuven 1991, s. 1-9.
- The Territory of Tyre and the Tribe of Asher*, w: E. LIPIŃSKI (ed.), *Phoenicia and the Bible (Orientalia Lovaniensia Analecta 44; Studia Phoenicia XI)*, Oriëntalistiek & Peeters, Leuven 1991, s. 153-166.
- Vestiges et survivances du droit phénico-punique*, w: *Ancient Society* 22 (1991), s. 5-24.

Ugaryt i świat egejski, w: *Symbolae Philologorum Posnaniensium Graecae et Latinae* 8 (1991), s. 3-27.

Jéroboam II et la Syrie, w: D. GARRONE, F. ISRAEL (eds.), *Storia e tradizioni di Israele. Scritti in onore di J.A. Soggin*, Paideia, Brescia 1991, s. 171-176.

Phéniciens en Assyrie: Léponyme Milkiram et la surintendante Amat-A-shtart, w: *Atti del II Congresso Internazionale di Studi Fenici e Punici*, Consiglio Nazionale delle Ricerche, Roma 1991, Vol. I, s. 151-154.

Le culte du Soleil chez les Sémites occidentaux du Ier millénaire av. J.C., w: *Orient. Lov. Per.* 22 (1991), s. 57-72.

Monosyllabic Nominal and Verbal Roots in Semitic Languages, w: A.S. KAYE (ed.), *Semitic Studies in Honor of Wolf Leslau*, Harrassowitz, Wiesbaden 1991, Vol. II, s. 927-930.

Profetisme en Waarzeggerij, w: *Phoenix* 37 (1991), s. 5-11.

Onomastyka punicka jako źródło wiedzy religioznawczej, w: *Euhemer - Przegląd Religioznawczy* 159 (1991), s. 23-28.

The Cypriot Vassals of Esarhaddon, w: M. COGAN, I. EPH'AL (eds.), *Ah, Assyria... Studies in Assyrian History and Ancient Near Eastern Historiography presented to Hayim Tadmor* (Scripta Hierosolymitana 33), Magnes Press, Jerusalem 1991, s. 58-64.

Aramäer, w: M. GÖRG, B. LANG (eds.), *Neues Bibel-Lexikon*, Vol. I, Benziger, Zürich 1991, col. 146-148.

Marriage and Divorce in the Judaism of the Persian Period, w: *Transuephratène* 4 (1991), s. 63-71.

Brautpreis, w: M. GÖRG, B. LANG (eds.), *Neues Bibel-Lexikon*, Vol. I, Benziger, Zürich 1991, col. 324-325.

Recenzje książek

P.A. Barceló, *Karthago und die Iberische Halbinsel vor den Barkiden*, Habelt, Bonn 1988, w: *Latomus* 50 (1991), s. 901-903.

- O. Arteaga et al., *Forschungen zur Archäologie und Geologie im Raum von Torre del Mar 1983/84* (Madrider Beiträge 14), Ph. von Zabern, Mainz a/R 1988, w: *Latomus* 50 (1991), s. 933.
- F.O. Hvidberg-Hansen, *Kana'anæiske miter og legender I-II*, Universitetsforlag, Aarhus 1990, w: *Orient. Lov. Per.* 22 (1991), s. 236-237.
- M. Eskhult, *Studies in Verbal Aspect and Narrative Technique in Biblical Hebrew Prose*, Almqvist & Wicksell, Stockholm 1990, w: *Orient. Lov. Per.* 22 (1991), s. 237.
- G. Levi Della Vida, M.G. Amadasi Guzzo, *Iscrizioni puniche della Tripolitania (1927-1967)*, Bretschneider, Roma 1987, w: *Bibliotheca Orientalis* 48 (1991), col. 230-232.
- W.E. Aufrecht, *A Corpus of Amonite Inscriptions*, The Edwin Mellen Press, Lewiston-Queenston-Lampeter 1989, w: *Bibliotheca Orientalis* 48 (1991), col. 875-877.

Redakcja książek

- Phoenicia and the Bible* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 44; *Studia Phoenicia* XI), Oriëntalistiek & Peeters 1991, X + 241 ss.

1992

- Maqlūta', qinīta' et plug qduš à Palmyre, w: Z.J. KAPERA (ed.), *Intertestamental Essays in Honour of J.T. Milik*, Vol. I, The Enigma Press, Kraków 1992, s. 305-311.
- Les Chamites selon Gen 10,6-10 et 1 Chr 1,8-16*, w: *Zeitschrift für Althebraistik* 5 (1992), s. 135-162.
- Tannit et Ba'al-Hamon*, w: *Hamburger Beiträge zur Archäologie* 15-17 (1988-90 [1992]), s. 209-249, pl. 6-12.
- L'or d'Ophir*, w: T. HACKENS, Gh. MOUCHARTE (eds.), *Numismatique et histoire économique phéniciennes et puniques* (*Numismatica Lovaniensia* 9; *Studia Phoenicia* IX), Séminaire de numismatique Marcel Hoc, Louvain-la-Neuve 1992, s. 205-214.
- Arcanes et conjonctures du marché immobilier à Ugarit et à Emar au XIIIe siècle av.n.è.*, w: *Altorientalische Forschungen* 19 (1992), s. 40-43.

Les Phéniciens à Chypre et dans l'Égée, w: *Orient. Lov. Per.* 23 (1992), s. 63-87.

Les Mèdes, Perses et Arméniens de Salluste, Jug. 18, w: *Ancient Society* 23 (1992), s. 149-158.

636 articles (author/coauthor), w: E. LIPIŃSKI (ed.), *Dictionnaire de la civilisation phénicienne et punique*, Brepols, Turnhout 1992.

Recenzje książek:

J. Fernández Jurado (ed.), *Tartessos y Huelva*, 3 vols. (Huelva Arqueológica X-XI), Diputación Provincial, Huelva 1990, w: *Orient. Lov. Per.* 23 (1992), s. 330.

J. Hoftijzer, G. van der Kooij (eds.), *The Balaam Text from Deir 'Alla Re-evaluated*, E.J. Brill, Leiden 1991, w: *Bibliotheca Orientalis* 49 (1992), col. 824-826.

M. Dietrich, O. Loretz, *Mantik in Ugarit (ALASP 3)*, Ugarit-Verlag, Münster 1990, w: *Orientalia* 61 (1992), s. 474-476.

H. Burgmann, *Die Geschichte der Essener von Qumran und "Damaskus"*, The Enigma Press, Kraków 1990, w: *The Qumran Chronicle* 2/1 (1992), s. 64-65.

B. Wodecki, E. Śliwka (eds.), *Religia i kultura żydowska*, Muzeum Miśnyjno-Etnograficzne, Pieniężno 1986, w: *The Qumran Chronicle* 2/1 (1992), s. 65.

M. Frey, *Untersuchungen zur Religion und zur Religionspolitik des Kaisers Elagabal*, Franz Steiner, Stuttgart 1989, w: *Latomus* 51 (1992), s. 446-451.

Redakcja książek

Dictionnaire de la civilisation phénicienne et punique, Brepols, Turnhout 1992, XXII + 502 ss., 14 colour pls.

1993

The Session Moderator's Introduction, w: *Biblical Archaeology Today*, 1990, Israel Exploration Society & The Israel Academy of Sciences and Humanities, Jerusalem 1993, s. 321-324.

- Le royaume de Sidon au VIIe siècle av. J.C.*, w: *Avraham Malamet Volume* (Eretz-Israel 24), Israel Exploration Society, Jerusalem 1993, s. 158*-163*.
- Les dii patrii de Leptis Magna*, w: *Ancient Society* 24 (1993), s. 41-50.
- Gygès et Lygdamis d'après les sources hébraïques et néo-assyriennes*, w: *Orient. Lov. Per.* 24 (1993), s. 65-71.
- Rites et sacrifices dans la tradition phénico-punique*, w: J. QUAEGBEUR (ed.), *Ritual and Sacrifice in the Ancient Near East (Orientalia Lovaniensia Analecta 55)*, Peeters & Oriëntalistiek, Leuven 1993, s. 257-281.
- La Transjordanie à l'époque biblique. - De la reine de Saba à Géshem l'Arabe*, Institut Universitaire d'Études du Judaïsme, Bruxelles 1992-93, 38 ss.
- ПАНТЕОН Карфагена, w: *Vestnik Drevney Istorii* 1992 (1993)- 3, s. 29-51.
- L'inscription de la statue de Verethragna*, w: W. SKALMOWSKI, A. VAN TONGERLOO (eds.), *Medioiranica (Orientalia Lovaniensia Analecta 48)*, Peeters & Oriëntalistiek, Leuven 1993, s. 127-134.
- The Rythmic Patterns of Punic Ex-Voto Inscriptions*, w: J.C. DE MOOR, W.G.E. WATSON (eds.), *Verse in Ancient Near Eastern Prose (Alter Orient und Altes Testament 42)*, Verlag Butzon & Bercker, Kevelaer, and Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn 1993, s. 151-153.
- Gage et cautionnement chez les Sémites du Nord-Ouest*, w: J. ZABŁOCKA, S. ZAWADZKI (eds.), *Šulmu IV. Everyday Life in Ancient Near East*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań 1993, s. 213-222.
- Les Sémites selon Gen 10,21-30 et 1 Chr 1,17-23*, w: *Zeitschrift für Althebraistik* 6 (1993), s. 193-215.
- La Méditerranée centrale d'après le Pseudo-Skylax*, w: *Journal of Mediterranean Studies* 3 (1993), s. 175-197.
- qānāh*, w: H.-J. FABRY, H. RINGGREN, *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VII, Kohlhammer, Stuttgart 1993, col. 63-71.

rkł, w: H.-J. FABRY, H. RINGGREN, *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VII, Kohlhammer, Stuttgart 1993, col. 521-523.

šākar, w: H.-J. FABRY, H. RINGGREN, *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VII, Kohlhammer, Stuttgart 1993, col. 795-801.

šāne', w: H.-J. FABRY, H. RINGGREN, *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VII, Kohlhammer, Stuttgart 1993, col. 828-839.

Recenzje książek:

P. Sacchi, *Lapocalittica giudaica e la sua storia*, Paideia, Brescia 1990, w: *Latomus* 52 (1993), s. 504-505.

H.P. Kuhnen, *Palästina in griechisch-römischer Zeit*, C.H. Beck, München 1990, w: *Latomus* 52 (1993), s. 919-920.

T. Staubli, *Das Image der Nomaden im alten Israel und in der Ikonographie seiner sesshaften Nachbarn* (OBO 107), Universitätsverlag, Freiburg Schweiz / Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1991, w: *Bibliotheca Orientalis* 50 (1993), col. 465-467.

F. Briquel-Chatonnet, *Les relations entre les cités de la côte phénicienne et les royaumes d'Israël et de Juda* (Studia Phoenicia XII, *Orientalia Lovaniensia Analecta* 46), Peeters & Orientalistiëk, Leuven 1992, w: *Orient. Lov. Per.* 24 (1993), s. 279-280.

Z.J. Kapera (ed.), *Intertestamental Essays in Honour of J.T. Milik*, The Enigma Press, Kraków 1992, w: *Orient. Lov. Per.* 24 (1993), s. 280-281.

1994

Studies in Aramaic Inscriptions and Onomastics II (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 57), Peeters & Oriëntalistiek, Leuven 1994, 273 ss.

Apollon / Eshmun en Afrique Proconsulaire, w: Y. LE BOHEC (ed.), *L'Afrique, la Gaule, la Religion à l'époque romaine. Mélanges à la mémoire de Marcel Le Glay* (Collection Latomus 226), Éd. Latomus, Bruxelles 1994, s. 19-26.

- Économie phénicienne: travaux récents et desiderata*, w: *Journal of the Economic and Social History of the Orient* 37 (1994), s. 322-327.
- La Tharsis de l'Histoire d'Apollonius, roi de Tyr*, w: *Latomus* 53 (1994), s. 605-607.
- Traditions juridiques des Sémites de l'Ouest à l'époque préhellénistique: les esclaves*, w: *Transeuphratène* 8 (1994), s. 121-135.
- Kinship Terminology in 1 Sam 25:40-42*, w: *Zeitschrift für Althebraistik* 7 (1994), s. 12-16.
- Sites «phénico-puniques» de la côte algérienne*, w: *Revue des Études Phéniciennes-Puniques et des Antiquités Libyques (REPPAL)* 7-8 (1992-93 [1994]), s. 287-324.
- L'aménagement des villes dans la terminologie phénico-punique*, w: A. MASTINO, s. RUGGERI (eds.), *L'Africa romana X*, Editrice Archivio Fotografico Sardo, Sassari 1994, Vol. I, s. 121-133.
- Aramaic Documents from Ancient Egypt*, review article on B. Porten & A. Yardeni, *Textbook of Aramaic Documents from Ancient Egypt, newly copied, edited and translated into Hebrew and English 3. Literature, Accounts, Lists*, 2 vols., The Hebrew University, Jerusalem 1993, w: *Orient. Lov. Per.* 25 (1994), s. 61-68.
- Le pilier Djed et le dieu Šid*, w: *Orientis Antiqui miscellanea* 1, Istituto per l'Oriente, Roma 1994, s. 61-74.
- Les relations entre l'antique Arabie du Sud-Ouest et les Bilād aš-Šām*, w: *Ādiyāt H(alab. An Annual Devoted to the Study of Arabic Science and Civilization, Aleppo)*, 8-9 (1994).

Recenzje książek

- J. Maier, *Il giudaismo del secondo tempio. Storia e religione*, Paideia, Brescia 1991, w: *Latomus* 53 (1994), s. 936-937.

1995

- Dieux et déesses de l'univers phénicien et punique (Orientalia Lovanien-sia Analecta 64; Studia Phoenicia XIV)*, Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 1995, 536 ss.

- The Inscribed Marble Vessels from Kition*, w: S. GITIN, M. SOKOLOFF & Z. ZEVIT (eds.), *Solving Riddles and Untying Knots* (Memorial J.C. Greenfield), Eisenbrauns, Winona Lake 1995, s. 433-441.
- La coupe en or à inscription punique du Metropolitan Museum of Art*, w: *Acta Archaeologica Lovaniensia* 32 (1993 [1995]), s. 97-105.
- Shadday, Shadrappa et le dieu Satrape*, w: *Zeitschrift für Althebraistik* 8 (1995), s. 247-274.
- La industria y el comercio de la púrpura "Tiria"*, w: V.M. GUERRERO AYUSO (ed.), *Economia i societat a la préhistòria i món antic* (Estudis d'història econòmica 1993-1), Prensa Universitaria, Palma de Mallorca 1995, s. 5-12.
- Aramaic Clay Tablets from the Gozan - Harran Area*, w: *Jaarbericht "Ex Oriente Lux"* 33 (1993-94 [1995]), s. 143-150.
- The Phoenicians*, w: J.M. SASSON (ed.), *Civilizations of the Ancient Near East*, Charles Scribner's Sons, New York 1995, Vol. II, s. 1321-1333.
- Le «Caducée»*, w: M.H. FANTAR & M. GHAKI (eds.), *Actes du IIIe Congrès International des Études Phéniciennes et Puniqes*, Institut National du Patrimoine, Tunis 1995, Vol. II, s. 203-209.
- šæmæš*, w: H.-J. FABRY & H. RINGGREN (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VIII, Kohlhammer, Stuttgart 1995, col. 306-314.
- šāqad*, w: H.-J. FABRY & H. RINGGREN (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VIII, Kohlhammer, Stuttgart 1995, col. 445-449.
- taršiš*, w: H.-J. FABRY & H. RINGGREN (eds.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. VIII, Kohlhammer, Stuttgart 1995, col. 778-781.
- Lamp*, w: K. VAN DER TOORN, B. BECKING & P.W. VAN DER HORST (eds.), *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, E.J. Brill, Leiden 1995, col. 941-944.

Light, w: K. VAN DER TOORN, B. BECKING & P.W. VAN DER HORST (eds.), *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, E.J. Brill, Leiden 1995, col. 968-970.

Shemesh, w: K. VAN DER TOORN, B. BECKING & P.W. VAN DER HORST (eds.), *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, E.J. Brill, Leiden 1995, col. 1445-1452.

liwyāfān, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. VII, Eerdmans, Grand Rapids 1995 s. 504-509.

Recenzje książek

M. Heltzer, A. Segal, D. Kaufman (eds.), *Studies in the Archaeology and History of Ancient Israel in Honour of Moshe Dothan*, Haifa Univ. Press, Haifa 1993, w: *Isr. Expl. Journ.* 45 (1995), s. 77-78

T. & M. Dothan, *People of the Sea. The Search for the Philistines*, Macmillan, New York 1992, w: *Isr. Expl. Journ.* 45 (1995), s. 202.

R. Tournay, A. Shaffer, *L'Épopée de Gilgamesh* (LAPO 15), Éd. du Cerf, Paris 1994, w: *Orient. Lov. Per.* 26 (1995), s. 205.

R. Deutsch, M. Heltzer, *Forty New Ancient West Semitic Inscriptions*, Archaeological Center Publication, Tel Aviv-Jaffa 1994, w: *Orient. Lov. Per.* 26 (1995), s. 205-206.

E.-M. Laperrousaz, A. Lemaire (eds.), *La Palestine à l'époque perse*, Éd. du Cerf, Paris 1994, w: *Orient. Lov. Per.* 26 (1995), s. 206-207.

N. Shupak, *Where can Wisdom be found ? The Sage's Language in the Bible and in Ancient Egyptian Literature* (OBO 130), University Press, Fribourg, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1993, w: *Bibliotheca Orientalis* 52 (1995), col. 115-116.

J.W. van Henten, P.W. van der Horst (eds.), *Studies in Early Jewish Epigraphy*, E.J. Brill, Leiden 1994, w: *Bibliotheca Orientalis* 52 (1995), col. 120-121;

R. Étienne, F. Mayet, I. Morand (eds.), *Histoire et archéologie de la Péninsule Ibérique antique. Chroniques quinquennales: 1968-1987*, De Boccard, Paris 1993, w: *Revue Belge de philologie et d'histoire* 73 (1995), s. 217-218.

1996

- Semici Zachodni*, w: K. SZARZYŃSKA, K. ŁYCZKOWSKA, E. LIPIŃSKI & M. POPKO, *Miłość i seks w kulturach Wschodu starożytnego*, Wydawnictwo Agade, Warszawa 1996, s. 85-122, 174-178.
- La langue des tablettes araméennes de Bruxelles*, w: P. ZEMÁNEK (ed.), *Studies in Near Eastern Languages and Literatures. Memorial Volume of Karel Petráček*, Academy of Sciences of the Czech Republic. Oriental Institute, Praha 1996, s. 323-342.
- Egypto-Canaanite Iconography of Reshef, Ba'al, Horon, and Anat*, review article on I. Cornelius, *The Iconography of the Canaanite Gods Reshef and Ba'al* (OBO 140), University Press, Fribourg, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1994, w: *Chronique d'Égypte* 71 (1996), s. 254-262.

Recenzje książek

- A. Ferjaoui, *Recherches sur les relations entre l'Orient phénicien et Carthage* (OBO 124), Éd. Universitaires, Fribourg, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1993, w: *Bibliotheca Orientalis* 53 (1996), col. 161-162.
- M. Heltzer, *Die Organisation des Handwerkes im « Dunklen Zeitalter » und im I. Jahrtausend v.u.Z. im östlichen Mittelmeergebiet*, Sargon, Padova & Herder, Roma, 1992, w: *Bibliotheca Orientalis* 53 (1996), col. 788-790.
- J.A. Fitzmyer, *The Aramaic Inscriptions of Sefire* (Biblica et Orientalia 19/A), Pontificio Istituto Biblico, Roma 1995, w: *Bibliotheca Orientalis* 53 (1996), col. 794-796.
- I. Cornelius, *The Iconography of the Canaanite Gods Reshef and Ba'al* (OBO 140), University Press, Fribourg, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1994, w: *Orient. Lov. Per.* 27 (1996), s. 239-240.
- J.P. Brown, *Israel and Hellas* (BZAW 231), Walter de Gruyter, Berlin 1995, w: *Orient. Lov. Per.* 27 (1996), s. 240-243.

R. Deutsch, M. Heltzer, *New Epigraphic Evidence from the Biblical Period*, Archaeological Center Publication, Tel Aviv-Jaffa 1995, w: *Orient. Lov. Per.* 27 (1996), s. 243-245.

1997

Naqš al-ğiṣṣ al-ʾarāmī min Deir ʾAllā, translated and edited by Omar al-Ghul, Yarmouk University & Al-Bank al-ʾAhli, ʾAmmān 1997, 20 + 158 ss.

Semitic Languages: Outline of a Comparative Grammar (Orientalia Lovaniensia Analecta 80), Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 1997, 756 ss.

The Personal Names Handī, Harrānay, and Kurillay in Neo-Assyrian Sources, w: H. HAUPTMANN & H. WAETZOLDT (eds.), *Assyrien im Wandel der Zeiten* (Heidelberger Studien zum Alten Orient 6), Heidelberger Orientverlag, Heidelberg 1997, s. 89-93.

Straw in the Neo-Assyrian Period, w: E. WARDINI (ed.), *Built on Solid Rock. Studies in Honour of Prof. E.E. Knudsen*, Novus Forlag, Oslo 1997, s. 187-195.

mohar, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. VIII, Eerdmans, Grand Rapids 1997, s. 142-149.

m^hīr, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. VIII, Eerdmans, Grand Rapids 1997, s. 231-234.

mkr, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. VIII, Eerdmans, Grand Rapids 1997, s. 291-296.

Phönizien, w: M. GÖRG, B. LANG, (eds.), *Neue Bibel-Lexikon*, Liefg. 11, Benziger, Zürich 1997.

Recenzje książek

D.R. Hillers, E.Cussini, *Palmyrene Aramaic Texts*, The John Hopkins University Press, Baltimore 1996, w: *Bibliotheca Orientalis* 54 (1997), col. 468-471.

K. Dijkstra, *Life and Loyalty: A Study in the Socio-Religious Culture of Syria and Mesopotamia in the Graeco-Roman Period based on*

- Epigraphical Evidence* (RGRW 128), E.J. Brill, Leiden 1995, w: *Bibliotheca Orientalis* 54 (1997), col. 754-756.
- W.C. van Unnik, *Das Selbstverständnis der jüdischen Diaspora in der hellenistisch-römischen Zeit*, E.J. Brill, Leiden 1993, w: *Latomus* 56 (1997), s. 440-441.
- M. Leutzsch, *Die Bewährung der Wahrheit. Der dritte Johannesbrief*, Wissenschaftliche Verlag, Trier 1994, w: *Latomus* 56 (1997), s. 707-708.
- J. Neusner (ed.), *Judaism in Late Antiquity*. Vol I & II, E.J. Brill, Leiden 1995, w: *Latomus* 56 (1997), s. 893-897.
- Maria di Nazaret nell'antica letteratura cristiana*, Univ. di Genova, Genova 1993, w: *Latomus* 56 (1997), s. 932.

1998

- Old Aramaic Contracts of Guarantee*, w: J. BRAUN et al. (eds.), *Written on Clay and Stone. Ancient Near Eastern Studies Presented to Krystyna Szarzyńska*, Agade, Warsaw 1998, s. 39-44.
- Aramaean Economic Thought*, w: *Altorientalische Forschungen* 25 (1998), s. 282-302.
- "Leadership". *The Roots DBR and NGD in Aramaic*, w: M. DIETRICH & I. KOTTSIEPER (eds.), "Und Mose schrieb dieses Lied auf". *Studien zum Alten Testament und zum Alten Orient. Festschrift für Oswald Loretz* (Alter Orient und Altes Testament 250), Ugarit-Verlag, Münster 1998, s. 501-514.
- Gyges et Lygdamis*, w: XXXIV. *Uluslararası Assiriyoloji Kongresi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1998, s. 159-165.
- The Punic World between the Levant and the Maghrib*, w: R. ROLLE, K. SCHMIDT, R. DOCTER (eds.), *Archäologische Studien in Kontaktzonen der antiken Welt* (Veröffentlichungen der Joachim Jungius-Gesellschaft der Wissenschaften, Hamburg 87), Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1998, s. 489-497.

- 29 pozycji w: K. RADNER (ed.), *The Prosopography of the Neo-Assyrian Empire I/1*, The Neo-Assyrian Text Corpus Project, Helsinki 1998, s. 46, 48-52, 54-55.
- nāgaś, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. IX, Eerdmans, Grand Rapids 1998, s. 213-215.
- nāhal, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. IX, Eerdmans, Grand Rapids 1998, s. 319-335.
- Achsib, w: *Religion in Geschichte und Gegenwart*, 4th ed., Vol. I, Mohr, Tübingen 1998, col. 98.
- Aphek, w: *Religion in Geschichte und Gegenwart*, 4th ed., Vol. I, Mohr, Tübingen 1998, col. 583-584.
- Byblos, w: *Religion in Geschichte und Gegenwart*, 4th ed., Vol. I, Mohr, Tübingen 1998, col. 1928-1929.

Recenzje książek

- P.E. Dion, *Les Araméens à l'Âge du Fer: histoire politique et structures sociales* (Études Bibliques, N.S. 34), J. Gaballa, Paris 1997, w: *Bibliotheca Orientalis* 55 (1998), col. 232-235.
- A.S. Rodrigues Pereira, *Studies in Aramaic Poetry (c. 100 B.C.E.- c. 600 C.E.)*, Van Gorcum, Assen 1997, w: *Bibliotheca Orientalis* 55 (1998), col. 497-499.
- E. Nodet, *Flavius Josèphe: Les Antiquités juives*. Vol. II, *Livres IV et V*, Éd. du Cerf, Paris 1995, w: *Latomus* 57 (1998), s. 218.
- K. Fittschen, G. Foerster (eds.), *Judaea and the Greco-Roman World in the Time of Herod in the Light of Archaeological Evidence*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1996, w: *Latomus* 57 (1998), s. 228.
- M.D. Coogan, C. Exum, E.E. Stager (eds.), *Scripture and Other Artifacts*, Westminster John Knox Press, Louisville 1994, w: *Latomus* 57 (1998), s. 959-960.
- M.L. Folmer, *The Aramaic Language in the Achaemenid Period: A Study in Linguistic Variation* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 68), Peeters-Departement Oriëntalistiek, Leuven 1995, w: *Journal of the American Oriental Society* 118 (1998), s. 586-587.

1999

Origins and Avatars of birtu, "Stronghold", w: *Archív Orientální* 67 (1999), s. 609-617.

Transfer and Mortgage in Ancient Aramaic Documents, w: F.M. Cross Volume (Eretz-Israel 26), Israel Exploration Society, Jerusalem 1999, s. 116*-122*.

"Lion" and "Lioness" in Northwest Semitic, w: Y. AVISHUR, R. DEUTSCH (eds.), *Michael. Historical, Epigraphical and Biblical Studies in Honor of Prof. Michael Heltzer*, Archaeological Center Publications, Tel Aviv-Jaffa 1999, s. 213-220.

The Bear and the Wolf in Aramaic Sources, w: *Rocznik Orientalistyczny* 52/2 (1999), s. 21-25

Nora Fragment, w: *Mediterraneo Antico* 2 (1999), s. 667-671.

The Cult of 'Ashtarum in Achaemenian Palestine, w: L. CAGNI (ed.), *Biblica et Semitica. Studi in memoria di Francesco Vattioni* (Dipartimento di Studi Asiatici. Series minor 59), Istituto Universitario Orientale, Napoli 1999, s. 315-323.

Rešāfīm: From Gods to Birds of Prey, w: A. LANGE, H. LICHTENBERGER, D. RÖMHELD (eds.), *Mythos im Alten Testament und seiner Umwelt. Festschrift für Hans-Peter Müller zum 65. Geburtstag* (BZAW 278), Walter de Gruyter, Berlin 1999, s. 255-259.

Lamp, w: K. VAN DER TOORN, B. BECKING & P.W. VAN DER HORST (eds.), *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, 2nd ed., E.J. Brill, Leiden, W.B. Eerdmans, Grand Rapids 1999, s. 504-505.

Light, w: K. VAN DER TOORN, B. BECKING & P.W. VAN DER HORST (eds.), *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, 2nd ed., E.J. Brill, Leiden, W.B. Eerdmans, Grand Rapids 1999, s. 518.

Shemesh, w: K. VAN DER TOORN, B. BECKING & P.W. VAN DER HORST (eds.), *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, 2nd ed., E.J. Brill, Leiden, W.B. Eerdmans, Grand Rapids 1999, s. 764-768.

nāqam, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. X, Eerdmans, Grand Rapids 1999, s. 1-9.

26 pozycji w: K. RADNER (ed.), *The Prosopography of the Neo-Assyrian Empire I/2*, The Neo-Assyrian Text Corpus Project, Helsinki 1999, s. 241-243, 251-252, 275-277.

Recenzje książek

S. Bombeck, *Das althebräische Verbalsystem aus aramäischer Sicht*, P. Lang, Frankfurt a/M 1997, w: *Journal of the American Oriental Society* 119 (1999), s. 151-152.

P. Zdun, *Pieśń ofiary szabatowej z Qumran i Masady*, Enigma, Kraków 1996, w: *Dead Sea Discoveries* 6 (1999), s. 236-237.

2000

The Aramaeans: Their Ancient History, Culture, Religion (Orientalia Lovaniensia Analecta 100), Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 2000, 697 ss.

Szkice z dziejów aramejskich, Instytut Historii UAM, Poznań 2000, 150 ss.

Vestiges puniques chez al-Bakrî, w: M. KHANOUSSI, P. RUGGERI, C. VISMARA (eds.), *L'Africa Romana XIII*, Carocci, Roma 2000, s. 283-287.

Syro-Mesopotamian Figures in Biblical Dress, w: S. GRAZIANI (ed.), *Studi sul Vicino Oriente antico dedicati alla memoria di Luigi Cagni*, Istituto Universitario Orientale, Napoli 2000, s. 1693-1707.

The Root GZR in Semitic, w: M. MOLINA, I. MÁRQUEZ ROWE, J. SANMARTÍN (eds.), *Arbor Scientiae. Estudios del Próximo Oriente antiguo dedicados a Gregorio del Olmo Lete = Aula Orientalis* 17-18 (1999-2000), s. 493-497.

Le vocabulaire sémitique du corail, w: J.-P. MOREL, C. RONDI-COSTANZO, D. UGOLINI (eds.), *Corallo di ieri, corallo di oggi*, Edipuglia, Bari 2000, s. 79.

Unpublished Funerary Relief Busts from Palmyra, w: *Orient. Lov. Per.* 29 (1998 [2000]), s. 63-73.

Le corail dans les textes sémitiques, w: *Orient. Lov. Per.* 29 (1998 [2000]), s. 75-87.

The Linguistic Geography of Syria in Iron Age II (c. 1000-600 B.C.), w: G. BUNNENS (ed.), *Essays on Syria in the Iron Age* (Ancient Near Eastern Studies. Suppl. 7), Louvain 2000, s. 125-142.

20 pozycji w: H.D. BAKER (ed.), *The Prosopography of the Neo-Assyrian Empire* II/1, The Neo-Assyrian Text Corpus Project, Helsinki 2000, s. 639-640, 642-644, 646.

Recenzje książek

P. Barceló (ed.), *Contra quis ferat arma deos? Vier Augsburger Vorträge zur Religionsgeschichte der römischen Kaiserzeit*, Ernst Vögel, München 1996, w: *Latomus* 59 (2000), s. 198-200.

M. Bohrmann, *Flavius Josephus, the Zealots and Yavne*, s. Lang, Frankfurt a/M 1994, w: *Latomus* 59 (2000), s. 722-723.

R. Hetzron (ed.), *The Semitic Languages*, Routledge, London 1997, w: *Journal of Semitic Studies* 45 (2000), s. 137-140.

K. Szarzyńska, *Sumerica. Prace sumeroznawcze*, Dialog, Warszawa 1997, w: *Orient. Lov. Per.* 29 (1998 [2000]), s. 271.

J.M. Blázquez, J. Alvar, C.G. Wagner, *Fenicios y Cartagineses en el Mediterráneo*, Ed. Cátedra, Madrid 1999, w: *Bibliotheca Orientalis* 57 (2000), col. 392-394.

2001

Semitic Languages: Outline of a Comparative Grammar (Orientalia Lovaniensia Analecta 80), 2nd ed., Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 2001, 780 ss.

Języki semickie rodziny afroazjatyckiej. Zarys ogólny, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2001, 110 ss.

«Sea Peoples» and Canaan in Transition c. 1200-950 B.C., w: *Orient. Lov. Per.* 30 (1999 [2001]), s. 1-35.

Gorillas, w: K. GEUS, K. ZIMMERMANN (eds.), *Punica-Libya-Ptolemaica. Festschrift für Werner Huss (Orientalia Lovaniensia*

- Analecta* 104 ; *Studia Phoenicia* XVI), Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 2001, s. 79-85.
- Carthaginian Fragments in the Warsaw Museum*, w: *Mediterraneo Antico* 4 (2001), s. 287-291.
- ʿaṭar, w: I. KOTTSIEPER (ed.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. IX, *Aramäisches Wörterbuch* 1, Kohlhammer, Stuttgart 2001, col. 103-106.
- bîraṭ, w: I. KOTTSIEPER (ed.), *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Vol. IX, *Aramäisches Wörterbuch* 1, Kohlhammer, Stuttgart 2001, col. 116-118.
- 29 pozycji w: H.D. BAKER (ed.), *The Prosopography of the Neo-Assyrian Empire* II/2, The Neo-Assyrian Text Corpus Project, Helsinki 2001, s. 746-747, 750-753.
- ʿazar, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XI, Eerdmans, Grand Rapids 2001, s. 12-17.
- ʿam, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XI, Eerdmans, Grand Rapids 2001, s. 163-177.
- ʿaraḅ, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XI, Eerdmans, Grand Rapids 2001, s. 326-330.

Recenzje książek

- R. Deutsch, M. Heltzer, *Windows to the Past*, Archaeological Center Publication, Tel Aviv-Jaffa 1997, w: *Orient. Lov. Per.* 30 (1999 [2001]), s. 239.
- B.U. Schipper, *Israel und Ägypten in der Königszeit. Die kulturellen Kontakte von Salomo bis zum Fall Jerusalems* (OBO 170), Universitätsverlag, Freiburg/Schweiz, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1999, w: *Chronique d'Égypte* 76 (2001), s. 159-162.
- P.R. Bennett, *Comparative Semitic Linguistics: A Manual*, Eisenbrauns, Winona Lake 1998, w: *Journal of Semitic Studies* 46 (2001), s. 122-124.

K. Zimmermann, *Libyen. Das Land südlich des Mittelmeers im Weltbild der Griechen* (Vestigia 51), C.H. Beck, München 1999, w: *Latomus* 60 (2001), s. 1020-1022.

2002

Diyarbakır: An Aramaean Capital of the 9th Century B.C. and Its Territory, w: P. TARACHA (ed.), *Silva Anatolica. Anatolian Studies Presented to Maciej Popko*, Agade, Warsaw 2002, s. 225-239.

Le sacrifice molk dans le cadre des cultes sémitiques, w: C.G. WAGNER, L. RUIZ CABRERO (eds.), *El Molk como concepto del Sacrificio Púnico y Hebreo y el final del Dios Moloch*, Centro de Estudios Fenicios y Púnicos, Madrid 2002, s. 141-157.

New Aramaic Clay Tablets, review article on A. Lemaire, *Nouvelles tablettes araméennes*, Librairie Droz, Genève 2001, w: *Bibliotheca Orientalis* 59 (2002), col. 245-259.

Dying and Rising Gods, review article on T.N.D. Mettinger, *The Riddle of Resurrection: "Dying and Rising Gods" in the Ancient Near East* (Coniectanea Biblica. Old Testament Series 50), Almqvist & Wiksell, Stockholm 2001, w: *Bibliotheca Orientalis* 59 (2002), col. 481-486.

Vocabulaire funéraire libyque et afro-asiatique, w: K. NAÏT-ZERRAD (ed.), *Articles de linguistique berbère. Mémorial Werner Vycichl*, L'Harmattan, Paris 2002, s. 293-299.

26 pozycji w: H.D. BAKER (ed.), *The Prosopography of the Neo-Assyrian Empire* III/1, The Neo-Assyrian Text Corpus Project, Helsinki 2002, s. 1007-1010, 1014-1015.

Recenzje książek

W. Chrostowski, *Ogród Eden. Zapoznane świadectwo asyryjskiej diaspory*, Vocatio, Warszawa 1996, w: *Rocznik Orientalistyczny* 54/2 (2001 [2002]), s. 195.

- I. Jaruzelska, *Amos and the Officialdom in the Kingdom of Israel*, Wydawnictwo Naukowe U.A.M., Poznań 1998, w: *Rocznik Orientalistyczny* 54/2 (2001 [2002]), s. 196.
- J.M. Blázquez, *Mitos, dioses, héroes, en el Mediterráneo antiguo*, Real Academia de la Historia, Madrid 1999, w: *Rocznik Orientalistyczny* 54/2 (2001 [2002]), s. 196-197.
- J. Prosecký (ed.), *Encyklopedie Starověkého Předního Východu*, Nakledeství Libri, Praha 1999, w: *Rocznik Orientalistyczny* 54/2 (2001 [2002]), s. 197-198.
- St. Seminara, *Laccadico di Emar*, "La Sapienza", Roma 1998, w: *Rocznik Orientalistyczny* 54/2 (2001 [2002]), s. 198-204.
- B. Porten, A. Yardeni, *Textbook of Aramaic Documents from Ancient Egypt*, Vol. IV, *Ostraca & Assorted Inscriptions*, Eisenbrauns, Winona Lake 1999, w: *Rocznik Orientalistyczny* 54/2 (2001 [2002]), s. 204-206.
- R. Deutsch, M. Heltzer, *Windows to the Past*, Archaeological Center Publication, Tel Aviv-Jaffa 1997, oraz *West Semitic Epigraphic News of the 1st Millennium BCE*, Archaeological Center Publication, Tel Aviv-Jaffa 1999, w: *Rocznik Orientalistyczny* 54/2 (2001 [2002]), s. 206-207.
- J.P. Brown, *Israel and Hellas*, Vol. II. *Sacred Institutions with Roman Counterparts* (BZAW 276), Berlin 2000, w: *Rocznik Orientalistyczny* 54/2 (2001 [2002]), s. 207-209.
- W. Ball, *Rome in the East. The Transformation of an Empire*, Routledge, London 2000, w: *Latomus* 61 (2002), s. 475-476.
- R. Stempel, *Abriss einer historischen Grammatik der semitischen Sprachen*, Peter Lang, Frankfurt a/M 1999, w: *Journal of Semitic Studies* 47 (2002), s. 115-117.
- M.A. Corral, *Ezekiel's Oracles against Tyre* (Biblica et Orientalia 46), Biblical Institute Press, Roma 2002, w: *Bibliotheca Orientalis* 59 (2002), col. 604-606.

2003

Haddiy's Wine or Donkeys?, w: R. DEUTSCH (ed.), *Shlomo. Studies in Epigraphy, Iconography, History and Archaeology in Honor of Shlomo Moussaieff*, Archaeological Center Publication, Tel Aviv-Jaffa 2003, s. 185-190.

L'infernus deus de Chemtou, w: P. DEFOSSE (ed.), *Hommages à Carl Deroux IV* (Collection Latomus 277), Éd. Latomus, Bruxelles 2003, s. 429-435.

"Broken" Plural in "Aramaic" Tribal Names, w: P. MARRASSINI *et al.* (eds.), *Semitic and Assyriological Studies Presented to Pelio Fronzaroli*, Harrassowitz, Wiesbaden 2003, s. 336-349.

Konigen van Byblos in de IJzertijd, w: R.J. DEMARÉE, K.R. VEENHOF (eds.), *Zij schreven geschiedenis*, Ex Oriente Lux, Leiden / Peeters, Leuven 2003, s. 253-261.

Phoenician Cult Expressions in the Persian Period, w: W.G. DEVER, S. GITIN (eds.), *Symbiosis, Symbolism, and the Power of the Past*, Eisenbrauns, Winona Lake 2003, s. 297-308.

Phönizien, w: *Religion in Geschichte und Gegenwart*, 4th ed., Vol. VI, Mohr, Tübingen 2003, col. 1319-1322.

Qaštu in Achaemenian Babylonia, w: A. VAN TONGERLOO (ed.), *Iranica Selecta. Studies in Honour of Prof. W. Skalmowski* (Silk Road Studies VIII), Brepols, Turnhout 2003, s. 143-152.

"Spelling Mistakes" and Related Matters, w: *Dutch Studies Nell* 5 (2003), s. 157-168.

sāpōn, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XII, Eerdmans, Grand Rapids 2003, s. 435-443.

Recenzje książek

E. Baltrusch, *Die Juden und das römische Reich*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2002, w: *Latomus* 62 (2003), s. 189-190.

M. Bohrmann, *Valeurs du judaïsme du début de notre ère*, s. Lang, Frankfurt a/M 1999, w: *Latomus* 62 (2003), s. 468.

- L. Cohen, *Canaanites, Chronologies and Connections*, Eisenbrauns, Winona Lake 2002, w: *Bibliotheca Orientalis* 60 (2003), col. 205-207.
- D.R. Edwards, *Religion & Power. Jews and Christians in the Greek East*, Oxford Univ. Press, Oxford 1996, w: *Latomus* 62 (2003), s. 1011.

2004

- Itineraria Phoenicia (Orientalia Lovaniensia Analecta 127; Studia Phoenicia XVIII)*, Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 2004, XXVI+ 622 s.
- Silver is Owed to Haddiy*, w: M. HELTZER & M. MALUL (eds.), *Tʿshûrôt LaAvishur. Studies in the Bible and the Ancient Near East, in Hebrew and Semitic Languages. Festschrift Presented to Prof. Yitzhak Avishur*, Archaeological Center Publication, Tel Aviv-Jaffa 2004, s. 131*-139*.
- Voiced and Unvoiced Consonants in Ancient Semitic*, w: H. WAETZOLDT (ed.), *Von Sumer nach Ebla und Zurück. Festschrift G. Pettinato (Heidelberger Studien zum Alten Orient 9)*, Heidelberg Orientverlag, Heidelberg 2004, s. 113-116.
- qānâ*, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XIII, Eerdmans, Grand Rapids 2004, s. 58-65.
- rkl*, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XIII, Eerdmans, Grand Rapids 2004, s. 498-499.
- śakar*, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XIV, Eerdmans, Grand Rapids 2004, s. 128-135.
- śānēʿ*, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XIV, Eerdmans, Grand Rapids 2004, s. 164-174.

Recenzje książek

- K. Lembeke, *Phönizische anthropoide Sarkophage (Damaszener Forschungen 10)*, Ph. von Zabern, Mainz a/R 2001, w: *Latomus* 63 (2004), s. 494-496.
- K.L. Noetlichs, *Die Juden im christlichen Imperium Romanum*, Akademie Verlag, Berlin 2001, w: *Latomus* 63 (2004), s. 752-754.

- A. Lemaire, *Nouvelles inscriptions araméennes d'Idumée II*, Éd. Gabalda, Paris 2002, w: *Bibliotheca Orientalis* 61 (2004), col. 188-194.
- A. Lange, H. Lichtenberger, K.E.D. Römheld (eds.), *Die Dämonen – Demons*, Mohr, Tübingen 2003, w: *Bibliotheca Orientalis* 61 (2004), col. 383-389.

2005

- Amnān, Son of Mati'-Adad, from Ma'allānā(te)*, w: P. BIELIŃSKI, F.M. STĘPNIEWSKI (eds.), *Aux pays d'Allat. Mélanges offerts à Michał Gawlikowski*, Instytut Archeologii U.W., Warszawa 2005, s. 131-140.
- Bonchor de Béja*, w: *Latomus* 64 (2005), s. 404-408.
- Syro-Canaanite Goddesses in Egypt*, review article on I. Cornelius, *The Many Faces of the Goddess* (OBO 204), Academic Press, Fribourg / Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2004, w: *Chronique d'Égypte* 80 (2005), s. 122-133.
- Adad*, w: *Encyclopedia of Religion*, 2nd ed., Vol. I, Thomson, Detroit 2005, s. 27-29.
- Adonis*, w: *Encyclopedia of Religion*, 2nd ed., Vol. I, Thomson, Detroit 2005, s. 34-36.
- Athirat*, w: *Encyclopedia of Religion*, 2nd ed., Vol. I, Thomson, Detroit 2005, s. 589-592.
- Reshef*, w: *Encyclopedia of Religion*, 2nd ed., Vol. XI, Thomson, Detroit 2005, s. 7760-7762.

Recenzje książek

- E.S. Green, *Diaspora. Jews amidst Greeks and Romans*, Harvard University Press, Cambridge Mass. 2002, w: *Latomus* 64 (2005), s. 216-217.
- J. Treballe Barrera, *El Judaísmo*, Ed. del Orto, Madrid 2001, w: *Latomus* 64 (2005), s. 539-540.
- C.G. Wagner, *La religión fenicia*, Ed. del Orto, Madrid 2001, w: *Latomus* 64 (2005), s. 842.

- S. Castelli, *Il terzo libro delle Antichità giudaiche di Flavio Giuseppe e la Bibbia* (Bibl. di Athenaeum 48), New Press, Como 2002, w: *Latomus* 64 (2005), s. 1034-1035.
- G. Bohas, *Matrices et étymons – développements de la théorie*, Éd. du Zèbre, Prahins 2001, w: *Journal of Semitic Studies* 50 (2005), s. 205-207.
- G. Takács (ed.), *Egyptian and Semito-Hamitic (Afro-Asiatic). Studies in Memoriam W. Vycichl*, E.J. Brill, Leiden 2003, w: *Journal of Semitic Studies* 50 (2005), s. 357-359.

2006

- On the Skirts of Canaan in the Iron Age. Historical and Topographical Researches (Orientalia Lovaniensia Analecta 153)*, Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 2006, 484 ss.
- Punic Dedication to Eshmun*, w: *Mediterraneo Antico* 8 (2005 [2006]), s. 207-222.
- Dissimilation of Geminatio*, w: P.G. BORBONE, A. MENGZZI, M. TOSCO (eds.), *Loquentes linguis. Studi linguistici e orientali in onore di Fabrizio A. Pennacchietti*, Harrassowitz, Wiesbaden 2006, s. 437-446.
- The Giligamae of Herodotus IV, 169*, w: A.M. DI TOLLA (ed.), *Studi berberi e mediterranei. Miscellanea offerta in onore di Luigi Serra I (Studi Magrebini, n.s. 3)*, Il Torcoliere, Napoli 2006, s. 43-48.
- Sozomène II 4 et le site de Ramat al-Halil*, w: *Palamedes. A Journal of Ancient History* 1 (2006), s. 55-66.
- Ramat al-Halil*, w: M.H. FANTAR (ed.), *Dialogue des Religions d'Abraham pour la tolérance et la paix*, Chaire Ben Ali, Tunis 2006, s. 151-158.
- šemeš*, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XV, Eerdmans, Grand Rapids 2006, s. 305-313.
- šāqad*, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XV, Eerdmans, Grand Rapids 2006, s. 448-452.

taršiš, w: *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol. XV, Eerdmans, Grand Rapids 2006, s. 790-793.

Recenzje książek

Sh. Izreël, *Semitic Linguistics: The State of the Art at the Turn of the 21st Century* (IOS XX), Eisenbrauns, Winona Lake 2002, w: *Journal of Semitic Studies* 51 (2006), s. 172-174.

2007

Silver of Ishtar of Arbela and of Hadad, w: M. LUBETZKI (ed.), *New Seals and Inscriptions, Hebrew, Idumaeen, and Cuneiform* (Hebrew Bible Monographs 8), Sheffield Phoenix Press, Sheffield 2007, s. 185-200.

The Demography of Jerusalem before Islam, w: Z. KAFIFI, E. SCHICK (eds.), *Jerusalem before Islam* (BAR International Series 1699), Archaeopress, Oxford 2007, s. 3-16.

Hiram de Tyr et Salomon d'après Flavius Josèphe et ses sources, w: *Palamedes. A Journal of Ancient History* 2 (2007), s. 15-33.

Recenzje książek

K. Zimmermann, *Rom und Karthago*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2002, w: *Latomus* 66 (2007), s. 270-271.

R. Zimny, *Całe życie z Biblią: Aleksy Klawek (1890-1969)*, U.A.M., Poznań 2004, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 6 (2007), s. 85-86.

J. Ciecieląg, *Poncjusz Piłat, prefekt Judei*, The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2003, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 6 (2007), s. 93-95.

R. Donceel, *Khirbet Qumrân (Palestine): le Locus 130 et les „ossements sous jarre”*, The Enigma Press, Cracow 2005, w: *The Qumran Chronicle* 15 (2007), s. 190-192.

2008

- The Hosts of the Mountain*, w: M. COGAN, D. KAHN (eds.), *Treasures on Camels' Humps. Historical and Literary Studies from the Ancient Near East Presented to I. Eph'al*, Magnes Press, Jerusalem 2008, s. 188-198.
- Aramaic Broken Plurals in the Wider Semitic Context*, w: H. GZELLA, M.L. FOLMER (eds.), *Aramaic in Its Historical and Linguistic Setting* (Akademie der Wissenschaften und der Literatur, Mainz. Veröffentlichungen der Orientalischen Kommission 50), Harrassowitz Wiesbaden 2008, s. 27-40.
- Na szalaku z Arabii Szczęśliwej do filistyńskiego Pentapolu*, w: M. MÜN-
NICH, Ł. NIESIOŁOWSKI-SPANÒ (eds.), *Starożytna Palestyna – między Wschodem a Zachodem* (Studia Historico-Biblica 1) Lublin 2008, s. 37-47.
- Pandera and Stada*, w: *Studia Judaica* 11 (2008), s. 205-213.
- Język ugarycki a hebrajszczyzna ksiąg biblijnych*, review article on A. Tronina, *Podstawy gramatyki języka ugaryckiego z dodatkiem wyboru tekstów i słownikiem* (Studia Biblica 13), Verbum, Kielce 2006, w: *Studia Judaica* 11 (2008), s. 301-307.
- The Qumran Issue of the Cracow "Studia Judaica"*, review article on *Studia Judaica* X/2, w: *The Qumran Chronicle* 16 (2008), s. 65-71.
- A New Qumran Festschrift*, review article on W. Chrostowski (ed.), «Przeznaczyłeś nas dla Twojej prawdy» (4Q495). *Studia dla Dr. Zdzisława J. Kapery* (Rozprawy i Studia Biblijne 29), Vocatio, Warszawa 2007, w: *The Qumran Chronicle* 16 (2008), s. 73-80.
- Burnt Offering of Head, Peder, and Kidneys*, w: Ch. COHEN *et al.* (eds.), *Birkat Shalom. Studies in the Bible, Ancient Near Eastern Literature, and Postbiblical Judaism Presented to Shalom M. Paul*, Eisenbrauns, Winona Lake 2008, Vol. I, s. 59-68.
- Religioznawstwo a językoznawstwo*, w: P. MUCHOWSKI, M. MÜN-
NICH, Ł. NIESIOŁOWSKI-SPANÒ (eds.), *Zachować tożsamość*.

Starożytny Izrael w obliczu obcych religii i kultur (Rozprawy i Studia Biblijne 31), « Vocatio », Warszawa 2008, s. 21-34.

Recenzje książek

- F. Millar, *Rome, the Greek World, and the East III. The Greek World, the Jews and the East*, Univ. of North Carolina Press, Chapel Hill-London 2006, w: *Latomus* 67 (2008), s. 498-499.
- J.-P. Lémonon, *Ponce Pilate*, Éd. de l'Atelier- Éd. Ouvrières, Ivry-sur-Seine 2007, w: *Latomus* 67 (2008), s. 814-816.
- A. Cadotte, *La Romanisation des Dieux. L'interprétation Romana en Afrique du Nord sous le Haut-Empire* (RGRW 158), E.J. Brill, Leiden 2007, w: *Latomus* 67 (2008), s. 821-823.
- L.-M. Günther (ed.), *Herodes und Rom*, Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2007, w: *Latomus* 67 (2008), s. 1076-1077.
- S. Hafþórsson, *A Passing Power: An Examination of the Sources for the History of Aram-Damascus in the Second Half of the Ninth Century B.C.*, Almqvist and Wicksell, Stockholm 2006, w: *Journal of Semitic Studies* 53 (2008), s. 160-163.
- A. Ticht, *Le verbe en hébreu biblique*, Safran, Bruxelles 2005 oraz A. Ticht, *Hébreu biblique: grammaire de base et introduction aux fêtes juives*, Safran, Bruxelles 2005, w: *Journal of Semitic Studies* 53 (2008), s. 200-201.
- L. Edzard, J. Retsö (eds.), *Current Issues in the Analysis of Semitic Grammar and Lexicon I*, Harrassowitz, Wiesbaden 2005, w: *Journal of Semitic Studies* 53 (2008), s. 329-331.
- H. Frey-Anthes, *Unheilmächte und Schutzgenien, Antiwesen und Grenzgänger. Vorstellungen von "Dämonen" im Alten Israel* (OBO 227), Academic Press, Fribourg, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2007, w: *Bibliotheca Orientalis* 65 (2008), col. 471-474.
- J. Dušek, *Les manuscrits araméens du Wadi Daliyeh et la Samarie vers 450-332 av.J.-C.* (CHANE 30), Brill, Leiden-Boston 2007, w: *Palamedes. Journal of Ancient History* 3 (2008), s. 227-246.

2009

- Resheph. A Syro-Canaanite Deity (Orientalia Lovaniensia Analecta 181; Studia Phoenicia XIX)*, Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 2009, 297 ss.
- Prawo bliskowschodnie w starożytności. Wprowadzenie historyczne (Studia historico-biblica 2)*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2009, 492 ss.
- Obrzędowe posiłki Eszeńczyków a palmyreńskie uczty sakralne*, w: H. DRAWNEL, A. PIWOWAR (eds.), *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem (Analecta Biblica Lublinensia 2)*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2009, s. 139-148.
- The Province Yehud and Jews in the Achaemenid Empire*, review article on Michael Heltzer, *The Province Judah and Jews in Persian Times (Some Connected Questions of the Persian Empire)*, Archaeological Center Publication, Tel Aviv 2008, w: *Studia Judaica* 12 (2009), s. 369-379.
- Od ideologii królewskiej do mesjanizmu epoki hasmonejskiej*, w: *Studia Judaica* 12 (2009), s. 1-22.
- Arabian Merchants in Judah*, w: *Rocznik Orientalistyczny* 62/2 (2009), s. 5-14.
- Passage Rites, God's Wives, and Sacred Prostitution*, review article on Stephanie Lynn Budin, *The Myth of Sacred Prostitution in Antiquity*, Cambridge University Press, New York 2008, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 8 (2009), s. 31-40.
- Circumcision in Antiquity*, review article on Simon Claude Mimouni, *La circoncision dans le monde judéen aux époques grecque et romaine. Histoire d'un conflit interne au judaïsme (Collection de la Revue des Études Juives 42)*, Peeters: Paris-Louvain 2007, w: *Studia Judaica* 12 (2009), s. 351-367.
- «Roi-de-l'équité» et «Prince-de-la-paix». Le souverain garant de la justice et de la paix, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 8 (2009), s. 149-157.

Šuwala, w: O. Drewnowska (ed.), *Here & There. Across the Ancient Near East. Studies in Honour of Krystyna Łyczkowska*, Agade, Warszawa 2009, s. 115-120.

Rok Szabatowy, w: *Scripta Biblica et Orientalia* nr 1 (2009), s. 9-28.

Wares Ordered from Ben-Harash at Akko, w: *Ephraim Stern Volume* (Eretz-Israel 29), The Israel Exploration Society, Jerusalem 2009, s. 105*-110*.

Recenzje książek

J. Eskhult, *Andreas Norrelius' Latin Translation of Johan Kemper's Hebrew Commentary on Matthew* (Studia Latina Upsaliensia 32), Uppsala Universitet, Uppsala 2007, w: *Latomus* 68 (2009), s. 768-770.

G. Bohas, M. Dat, *Une théorie de l'organisation du lexique des langues sémitiques: matrices et étymons*, ENS Édition, Lyon 2007, w: *Journal of Semitic Studies* 54 (2009), s. 251-252.

Ph. Cassuto, s. Larcher (eds.), *La formation des mots dans les langues sémitiques*, Publication de l'Université de Provence, Aix-en-Provence 2007, w: *Journal of Semitic Studies* 54 (2009), s. 251-252.

N. Belayche, S.C. Mimouni (eds.), *Les communautés religieuses dans le monde gréco-romain. Essais de définition* (Bibliothèque de l'École des hautes études, Sciences religieuses, 117), Brepols, Turnhout 2003, w: *Latomus* 68 (2009), s. 1104-1106.

W. Kosek, *Pierwotny ryt Paschy w świetle schematu literackiego Księgi Wyjścia 1-18*, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 2008, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 8 (2009), s. 83-84.

G. del Olmo Lete (ed.), *Mythologie et religion des Sémites occidentaux*. Vol. I: *Ebla, Mari*. Vol. II: *Émar, Ougarit, Israël, Phénicie, Aram, Arabie* (Orientalia Lovaniensia. Analecta 162), Leuven-Paris-Dudley Ma., Peeters and Departement Oosterse Studies, 2008, w: *Rocznik Orientalistyczny* 61/2 (2008[2009]), s. 142-151.

A. Van de Sande, *Nouvelle perspective sur le système verbal de l'hébreu ancien. Les formes *qatala, *yaqtul et *yaqtulu* (Publications de

- l'Institut Orientaliste de Louvain 57), Institut Orientaliste de l'Université Catholique de Louvain, Louvain-la-Neuve / Peeters Press, Leuven 2008, w: *Rocznik Orientalistyczny* 62/2 (2009), s. 128-132.
- C. Sagona (ed.), *Beyond the Homeland: Markers in Phoenician Chronology* (Ancient Near Eastern Studies. Supplement 28), Peeters, Leuven-Paris-Dudley, Ma. 2008, w: *Rocznik Orientalistyczny* 62/2 (2009), s. 132-142.
- F. López Pardo, A. Mederos Martín, *La factoria fenicia de la Isla de Mogador y los Pueblos del Atlas* (Canarias Arqueológica. Monografías 3), Museo Arqueológico de Tenerife, Tenerife 2008, w: *Rocznik Orientalistyczny* 62/2 (2009), s. 142-146.
- J. Ciecieląg, *Powstanie Bar Kochby, 132-135 po Chr.* (Seria Bitwy / Taktyka 23), Inforteditions, Zabrze 2008, w: *The Qumran Chronicle* 17 (2009), s. 91-93.
- M. Witte, J.F. Diehl (eds.), *Israeliten und Phönizier. Ihre Beziehungen im Spiegel der Archäologie und der Literatur des Alten Testaments und seiner Umwelt* (Orbis Biblicus et Orientalis, 235). Academic Press Fribourg, Fribourg / Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 2008, w: *Bibliotheca Orientalis* 66 (2009), col. 326-330.
- J.M. Blázquez, *El Mediterráneo. Historia arqueología, religión, arte*, Ediciones Cátedra, Madrid 2006, w: *Latomus* 68 (2009), s. 247-248.
- F. López Pardo, *La torre de las almas. Un recorrido por los mitos y creencias del mundo fenicio y orientalizante a través del monumento de Pozo Moro* (Gerión. Anejos. Serie de Monografías 10), Servicio de Publicaciones de la Universidad Complutense, Madrid 2006, w: *Latomus* 68 (2009), s. 1107-1109.
- N. Kokkinos, *The World of the Herods* (Oriens et Occidens 14), Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2007, w: *Latomus* 68 (2009), s. 827-828.
- T. Römer (ed.), *The Books of Leviticus and Numbers* (Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 215), Uitgeverij Peeters,

- Leuven-Paris-Dudley Ma., 2008, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 8 (2009), s. 200-203.
- A. Klęczar, *Ezechiel Tragik i jego dramat Exagōgē*, “Wyprowadzenie z Egiptu”, (Apokryfy Starego Testamentu 1), The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2006, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 8 (2009), s. 207-210.
- J. Carmignac, *Początki ewangelii synoptycznych*, transl. by W. Rapak (Biblioteka zwojów. Tło Nowego Testamentu 13), The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2009, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 8 (2009), s. 219-221.
- M. Popko (ed.), *75 lat Instytutu Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2007, w: *Bibliotheca Orientalis* 66 (2009), col. 722-725.

2010

- Studies in Aramaic Inscriptions and Onomastics III. Ma'lanā* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 200), Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 2010, XIX + 306 ss.
- Le gérondif en phénicien*, w: *Journal of Semitic Studies* 55 (2010), s. 1-10.
- A Fire-Temple in Idumaea*, w: E. Dąbrowa, M. Dzielska, M. Salamon, S. Sprawski (eds.), *Hortus Historiae. Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Józefa Wolskiego w setną rocznicę urodzin*, Kraków 2010, s. 135-142.
- Émergence et diffusion des écritures alphabétiques*, w: *Rocznik Orientalistyczny* 63/2 (2010), s. 71-126.
- Utajone tikkune soferim i domniemane atbasz. Z badań nad tekstem Biblii hebrajskiej*, w: *Studia Judaica* 13 (2010), s. 1-25.
- Izaak Lejb Perec (1852-1915)*, w: *Studia Judaica* 13 (2010), s. 111-112.
- Hiram of Tyre and Solomon*, w: A. Lemaire, B. Halpern, M.J. Adams (eds.), *The Books of Kings. Sources, Composition, Historiography and Reception* (Supplements to Vetus Testamentum 129), Brill, Leiden 2010, s. 251-272.

- Governors and High Priests of Samaria and Jerusalem in the Persian Period*, w: *Studia Judaica* 13 (2010), s. 185-219.
- Niewolnictwo w środowisku zachodniosemickim i s. Samaria* 6, w: *Scripta Biblica et Orientalia* 2 (2010), s. 77-82.
- Koral w słownictwie żydowskim*, w: K. Pilarczyk (ed.), *Żydzi i Judaizm we współczesnych badaniach polskich V* (Suplement nr 4 do *Studia Judaica*), Polska Akademia Umiejętności & Polskie Towarzystwo Studiów Żydowskich, Kraków 2010, s. 147-162.
- Apocalyptic Writings and Testaments in Polish*, review article on Marek Parchem (ed.), *Pisma apokaliptyczne i testamenty* (Apokryfy Starego Testamentu 2), The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2010, w: *The Qumran Chronicle* 18 (2010), s. 115-122.
- Prophecy in the Qumran Scrolls*, review article on K. De Troyer, A. Lange, L.L. Schulte (eds.), *Prophecy after the Prophets? The Contribution of the Dead Sea Scrolls to the Understanding of Biblical and Extra-Biblical Prophecy* (Contributions to Biblical Exegesis & Theology 52), Peeters, Leuven-Paris-Walpole Ma. 2009, w: *The Qumran Chronicle* 18 (2010), s. 99-103.
- Eschatological War between Good and Evil*, review article on Marek Parchem, *Ostateczne zwycięstwo Boga w walce między dobrem a złem w świetle pism z Qumran* (Rozprawy i Studia Biblijne 30), Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2008, w: *The Qumran Chronicle* 18 (2010), s. 105-114.

Recenzje książek

- K. Jongeling, *Handbook of Neo-Punic Inscriptions*, Mohr Siebeck, Tübingen 2008, w: *Journal of Semitic Studies* 55 (2010), s. 603-609.
- St. Manferlotti, M. Squillante, *Ebraismo e letteratura*, (L'armonia del mondo 10), Liguori, Napoli 2008, w: *Latomus* 69 (2010), s. 880-881 oraz w: *Studia Judaica* 13 (2010), s. 371-372.
- A. Giovannini, E. Grzybek, *Der Prozess Jesu. Jüdische Justizautonomie und römische Strafgewalt. Eine philologisch-verfassungsgeschichtliche Studie* (Schriften der Philosophischen Fakultäten der Universität

- Augsburg, 74), Ernst Vögel, München 2008, w: *Latomus* 69 (2010), s. 888-889 oraz w: *Studia Judaica* 13 (2010), s. 373-374.
- M. Sommer, *Die Phönizier. Geschichte und Kultur*, C.H. Beck, München 2008, w: *Latomus* 69 (2010), s. 616.
- M. Kuryłowicz, *Prawa antyczne. Wykłady z historii najstarszych praw świata*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2006, w: *Studia Judaica* 13 (2010), s. 379-383.
- D.M. Jacobson, N. Kokkinos (eds.), *Herod and Augustus. Papers Presented at the IJL Conference, 21st-23rd June 2005* (IJS Studies in Judaica 6), E.J. Brill, Leiden 2009, w: *Latomus* 69 (2010), s. 1134-1136.
- E. Dąbrowa, *The Hasmoneans and Their State. A Study in History, Ideology and the Institutions* (Electrum. Studies in Ancient History 16), Jagellonian University Press, Kraków 2010, w: in *The Qumran Chronicle* 18/ (2010), s. 128-129.
- M. Parchem, Świątynia według zwoju z groty 11 w Qumran (Rozprawy i Studia Biblijne 22), Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2006, w: *The Qumran Chronicle* 18/ (2010), s. 140-141.

2011

- Najstarsza inskrypcja hebrajska*, w: *Studia Judaica* 14 (2011), s. 143-150.
- Wierchowce i sala tronowa Salomona oraz gwiazdozbiór Panny wedle Pieśni nad Pieśniami*, w: *The Biblical Annals / Roczniki Biblijne* 1 (2011), s. 89-103.
- 22 pozycji w: H.D. Baker (ed.), *The Prosopography of the Neo-Assyrian Empire* III/2, The Neo-Assyrian Text Corpus Project, Helsinki 2011, s. 1386-1387, 1430-1434.
- Elaha Gabal d'Ēmèse dans son contexte historique*, w: *Latomus* 70 (2011), s. 1081-1101.
- Meroitic*, review article on Claude Rilly, *Le méroïtique et sa famille linguistique* (Afrique et langage 14 ; Société d'Études linguistiques et anthropologiques de France 454), Peeters, Louvain-Paris 2010, w: *Rocznik Orientalistyczny* 64/2 (2011), s. 87-104.

Mésopotamie et Syro-Palestine dans l'Antiquité. Un survol historique de leurs relations, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 9-22.

Syriac Gospels and Their Language, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 23-56.

Miasta lewickie w Zajordanii, w: *Scripta Biblica et Orientalia* 3 (2011), s. 19-29.

Afrodyta w Akko-Ptolemais, w: *Scripta Biblica et Orientalia* 3 (2011), s. 191-198.

Textes juridiques du Désert de Juda. Comptes rendus et état de la question, w: *The Qumran Chronicle* 19 (2011), s. 141-158.

Recenzje książek

G. Schörner, D. Štребenc Erker (eds.), *Medien religiöser Kommunikation im Imperium Romanum*, Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2008, w: *Latomus* 70 (2011), s. 293-294.

M. Hadas-Label, *Rome, la Judée et les Juifs* (Antiquité/Synthèses, 12), Picard, Paris 2009, w: *Latomus* 70 (2011), s. 234-236.

E. Reichert, *L'hébreu israélien. Précis de grammaire*, Didier Devillez Éditeur & Institut d'Études du Judaïsme, Bruxelles 2008, w: *Studia Judaica* 14 (2011), s. 217-219.

So. Démare-Lafont, A. Lemaire (eds.), *Trois millénaires de formulaires juridiques* (Hautes Études Orientales 4. Moyens et Proche-Orient 48) Droz, Genève 2010, w: *Bibliotheca Orientalis* 68 (2011), col. 261-267.

H. Ausloos, B. Lemmelijn, M. Vervenne (eds.), *Florilegium Lovaniense. Studies in Septuagint and Textual Criticism in Honour of Florentino García Martínez* (Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 224), Peeters, Leuven-Paris-Dudley Ma. 2008, w: *The Qumran Chronicle* 19 (2011), s. 75-78.

N. Dávid i A. Lange (eds.), *Qumran and the Bible. Studying the Jewish and Christian Scriptures in Light of the Dead Sea Scrolls* (Biblical

- Exegesis & Theology 57), Peeters, Leuven-Paris-Walpole Ma. 2010, w: *The Qumran Chronicle* 19 (2011), s. 78-80.
- s. Elżbieta Natanaela Zwijacz OSU, *Obraz Ludu Bożego według Księgi Liczb*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Kraków 2010, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 146-148.
- P. Foster, A. Gregory, J.S. Kloppenborg i J. Verheyden (eds.), *NewStudies in the Synoptic Problem. Oxford Conference, April 2008. Essays in Honour of Christopher M. Tuckett* (Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 239), Peeters, Leuven-Paris-Walpole MA, 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 161-164.
- Piotr Bieńkowski (ed.), *Studies on Iron Age Moab and Neighbouring Areas in Honour of Michèle Daviau* (Ancient Near Eastern Studies. Supplement 29), Peeters, Leuven-Paris-Walpole Ma., 2009, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 112-114.
- Janusz Nawrot, *Bądź mężny i mocny, ponieważ Pan jest z tobą. 'Avdpeia i jej motywacja w Biblii greckiej* (Studia i materiały 89), UAM. Wydział teologiczny, Poznań 2006, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 143-145.
- Mariusz Szmajdziński, „Ogień pożerający” (ʿēš + ʾākal) w zbiorze *Dwunastu Proroków* (Series Biblica Paulina 5), Częstochowa 2008, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 145-146.
- Teresa Stanek, *Dzieje jako teofania. Wewnętrzzbiblijna interpretacja i jej teologiczne konsekwencje* (Studia i materiały 85), UAM. Wydział Teologiczny, Poznań 2005, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 118-119.
- Zygmunt Frajzyngier, *Studies in Chadic Morphology and Syntax* (Collection Afrique et Langage 4), Peeters, Louvain-Paris 2002, w: *Rocznik Orientalistyczny* 64/2 (2011), s. 129-131.
- G.P.F. Broekman, R.J. Demarée i O.E. Kaper (eds.), *The Libyan Period in Egypt. Historical and Cultural Studies into the 21st-24th Dynasties: Proceedings of a Conference at Leiden University, 25-27 October*

- 2007 (Egyptologische uitgaven XXIII), Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten, Leiden & Peeters, Leuven, 2009, w: *Rocznik Orientalistyczny* 64/2 (2011), s. 123-129.
- Teresa Stanek, *Jahwe a bogowie ludów. Idee religijne wczesnego Izraela na tle wierzeń ludów Egiptu, Mezopotamii i Kanaanu* (Biblioteka pomocy naukowych 23), UAM. Wydział teologiczny, Poznań 2002, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 117-118.
- Bartosz Adamczewski, *Q or not Q? The so-called Triple, Double, and Single Traditions in the Synoptic Gospels*, Peter Lang, Frankfurt a/M 2010, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 164-165.
- Mieczysław Tarasiuk, *Starożytny Izrael. Historiograficzne implikacje w rozwoju i upadku zjednoczonej monarchii*, The Enigma Press, Kraków 2010, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 114-117.
- Yosef Garfinkel i Saar Ganor (eds.), *Khirbet Qeiyafa. Vol.1. Excavation Report 2007-2008*. Israel Exploration Society & Institute of Archaeology, The Hebrew University of Jerusalem, Jerusalem, 2009, w: *Rocznik Orientalistyczny* 64/2 (2011), s. 131-133.
- Zdzisław J. Kapera i Robert Feather, *Doyen of the Dead Sea Scrolls. An in Depth Biography of Józef Tadeusz Milik (1922-2006)* (Qumranica Mogilanensia 17), The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 10 (2011), s. 110-112.

2012

- Hittites et Hourrites dans la Bible*, w: *The Biblical Annals* 2 (2012), s. 9-25.
- Dagān, the Master of Ploughing*, w: T. Boiy et al. (eds.), *The Ancient Near East, a Life! Festschrift Karel Van Lerberghe* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 220), Peeters, Leuven 2012, s. 335-344.
- Pandera & Stada and Jehoshua bar Perachya*, w: K. Pilarczyk i A. Mrozek (eds.), *Jezus i Chrześcijaństwo w źródłach rabinicznych. Perspektywa*

- historyczna, społeczna, religijna i dialogowa* (Estetyka i Krytyka 27), Antykwa, Kraków 2012, s. 51-66.
- The Syropalestinian Bible*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 11 (2012), s. 15-38.
- A Handbook of the Semitic Languages*, review article on St. Weninger (ed.), *The Semitic Languages. An International Handbook*, Walter de Gruyter, Berlin-Boston 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 11 (2012), s. 77-109.
- Reconstruction of the Damascus Document*, review article on D. Hamido-
vić, *L'Écrit de Damas. Le manifeste essénien*, Peeters, Paris-Lou-
vain-Walpole Ma 2011, w: *The Qumran Chronicle* 20 (2012), s.
151-158.
- Arabic Linguistics. A Historiographic Overview*, w: *Rocznik Orientalisty-
czny* 65/2 (2012), s. 21-47.
- Filozof, *Imma Szalom i Gamaliel*, w: *Scripta Biblica et Orientalia* 4 (2012),
s. 177-182.
- Justice et paix dans l'optique du Proche-Orient antique*, w: M.H. Fantar
(ed.), *La Justice et la Paix dans les Saintes Écritures et la pensée
philosophique*, Eshmoun Byrsa, Tunis 2012, s. 97-105.

Recenzje książek

- D. Hoyos, *The Carthaginians* (Peoples of the Ancient World), Routledge,
London-New York 2010, w: *Latomus* 71 (2012), s. 881-882.
- P. Magno, *Ripensare il Cristo* (Sapientia 18), Schena, Fasano 2009, w:
Latomus 71 (2012), s. 237-238.
- F. Sen, *Bibliography of Publications on Qumran in the Spanish Language
(1949-2011). With a survey essay of Florentino García Martínez*
(Qumranica Mogilanensia 18), The Enigma Press, Kraków-Mogi-
lany 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 11 (2012),
s. 155-156.
- A. Tronina, *Wokół Biblii w Qumran: Od Targumu (11Q10) do Mi-
draszu (1Q20)* (Biblioteka Zwojów 15), The Enigma Press,

- Kraków-Mogilany 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 11 (2012), s. 156-157.
- A. Kowalczyk, *Geneza Ewangelii Marka*, Bernardinum, Pelplin 2004, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 11 (2012), s. 160-161.
- Fr. Szulc, *Le Fils de Dieu pour les judéo-chrétiens dans "Le Pasteur" d'Herma*, Éd. du Cerf, Paris, 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 11 (2012), s. 170-173.
- K. Pilarczyk & A. Mrozek (eds.), *Jezus i chrześcijaństwo w źródłach rabinicznych. Perspektywa historyczna, społeczna, religijna i dialogowa* (Estetyka i Krytyka 27), Antykwa, Kraków 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 11 (2012), s. 175-178.
- ARAM Periodical. Volume 16 – *Mandaeans and Manichaeans*, Peeters, Leuven 2004; ARAM Periodical. Volume 22 – *The Mandaeans*, Peeters, Leuven 2010, w: *Rocznik Orientalistyczny* 65/2 (2012), s. 141-146.
- Y. Garfinkel, S. Ganor & M. Hasel, *Footsteps of King David in the Valley of Elah. Sensational Discoveries in Biblical Archaeology* (in Hebrew), Yedioth Ahronoth, Tel Aviv 2012, w: *Rocznik Orientalistyczny* 65/2 (2012), s. 146-147.
- E. Vernet i Pons, *Origen etymològic dels verbs làmed-he de l'hebreu matorètic. Un estudi sobre la formació de les arrels verbals en semític* (Publicacions de la Societat Catalana d'Estudis Hebraics 2), Barcelona 2011, w: *Rocznik Orientalistyczny* 65/2 (2012), s. 147-151.
- T. Muraoka, *A Grammar of Qumran Aramaic* (Ancient Near Eastern Studies. Supplement 38), Peeters, Leuven-Paris-Walpole Ma. 2011, w: *Rocznik Orientalistyczny* 65/2 (2012), s. 151-154.
- R.J. Kutty, *Studies in the Syntax of Targum Jonathan to Samuel* (Ancient Near Eastern Studies. Supplement 30), Peeters, Leuven-Paris-Walpole Ma. 2010, w: *Rocznik Orientalistyczny* 65/2 (2012), s. 154-161.

D. Iwański, *Wstawiennictwo aniołów w Księdze Henocha (1 Hen)* (Scripta Theologica Thoruniensia 15), Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2011, w: *The Qumran Chronicle* 20 (2012), s. 181-183.

2013

Studia z dziejów i kultury starożytnego Bliskiego Wschodu, Nomos, Kraków 2013, XIII + 489 pp.

Cult Prostitution and Passage Rites in the Biblical World, w: *The Biblical Annals* 3 (2013), s. 9-25.

Principes de droit pénal selon l'herméneutique biblique de Maïmonide, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 12 (2013), s. 85-94.

From Semitic to Afro-Asiatic, w: K. Allan (ed.), *The Oxford Handbook of the History of Linguistics*, Oxford University Press, Oxford 2013, s. 259-281.

Jerusalem in Antiquity, review article on C. Arnould-Béhar & A. Lemaire (eds.), *Jérusalem antique et médiévale. Mélanges en l'honneur d'Ernest-Marie Laperrousaz* (Collection de la Revue des Études Juives 52), Peeters, Paris-Louvain-Walpole MA 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 12 (2013), s. 95-102.

The Aramaeans in the West (13th-8th centuries), w: A. Berlejung & M.P. Streck (eds.), *Arameans, Chaldeans, and Arabs in Babylonia and Palestine in the First Millennium B.C.* (Leipziger altorientalische Studien 3), Harrassowitz, Wiesbaden 2013, s. 123-147.

Marna and Maiuma, w: *Latomus* 72 (2013), s. 919-938.

The Image of God in Apocalyptic Writings, review article on M. Parchem, *Obraz Boga w Pismach Apokaliptycznych okresu drugiej świątyni* (Biblical et Judaica 1), KR D, Bydgoszcz 2013, w: *The Qumran Chronicle* 21 (2013), s. 61-72.

Edom at the Crossroads of "Incense Routes" in the 8th-7th Centuries B.C., w: *Rocznik Orientalistyczny* 66/2 (2013), s. 64-85.

Merkury – מרקורי, w: *Scripta Biblica et Orientalia* 5 (2013), s. 97-108.

Recenzje książek

- M. Icks, *The Crimes of Elegabalus. The Life and Legacy of Rome's Decadent Boy Emperor*, I.B. Tauris, London-New York, 2011, w: *Rocznik Orientalistyczny* 66/2 (2013), s. 127-129.
- T. Polański (ed.), *Folia Orientalia* 49 (2012). *Studia Andreae Zaborski dedicata*, Polish Academy of Sciences, Kraków 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 12 (2013), s. 313.
- J. Bowker, S. Halliday, B. Knox, *Das Heilige Land aus der Luft. Atlas der historischen Stätten*. PrimusVerlag, Darmstadt 2009, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 12 (2013), s. 113-115.
- H. Langkammer, *Jezus Chrystus w świetle późniejszych pism Nowego Testamentu* (Biblioteca Biblica), Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław 2009, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 12 (2013), s. 140-141.
- M. Eliav-Feldon, B. Isaac, J. Ziegler (eds.), *The Origins of Racism in the West.*, Cambridge University Press, Cambridge 2009, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 12 (2013), s. 109-113.
- I. Eph'ál Jaruzelska i T. Zewi, *Gramatyka hebrajszczyzny biblijnej w zarysie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013, w: *Rocznik Orientalistyczny* 66/2 (2013), s. 129-132.
- A. Ferjaoui (ed.), *Carthage et les autochtones de son empire du temps de Zama. Hommages à Mhamed Hassine Fantar*, Institut National du Patrimoine, Tunis 2010, w: *Rocznik Orientalistyczny* 66/2 (2013), s. 132-133.

2014

- Semitic Linguistics in Historical Perspective (Orientalia Lovaniensia Analecta 230)*, Peeters & Departement Oosterse Studies, Leuven 2014, XVI + 725 pp.
- Cult Prostitution in Ancient Israel?*, w: *Biblical Archaeology Review* 40/1 (2014), s. 48-56 i 70.
- Prophètes*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 5-18.

- Le chêne de Mambré*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 19-28.
- Faces of Venus*, review article on A. Franczak, *Oblicza Wenus, Bogini i jej święta w Rzymie*, Historia Iagellonica, Kraków 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 103-110.
- Archaeology and the Altar Laws in the Pentateuch*, review article on J.J. Waszkowiak, *The Altar Laws in the Pentateuch in the Light of the Archaeological Evidence*, Adam Mickiewicz University in Poznań, Faculty of Theology (Studies and Texts 161), Poznań 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 111-116.
- Contrats de mariage judéo-araméens du Ve siècle av.n.è. La position juridique de l'épouse*, in *The Biblical Annals* 4 (2014), s. 9-41.
- The Sanctuary of Henschir el-Hami and the milk Sacrifice*, in A. Lemaire (ed.), *Phéniciens d'Orient et d'Occident/ Mélanges Josette Elayi* (Cahiers de l'Institut du Proche-Orient ancien du Collège de France II), Librairie d'Amérique et d'Orient Jean Maisonneuve, Paris 2014, s. 459-466.
- Hebrew Language Studies in the 9th-16th Centuries a Historical Overview*, in H. Ausloos i B. Lemmelijn (eds.), *A Pillar of Cloud to Guide. Text-Critical, Redactional, and Linguistic Perspectives on the Old Testament in Honour of Marc Vervenne* (Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 269), Peeters, Leuven 2014, s. 507-523.
- Namiestnik, ochmistrz – הבכר, אבכר*, w: *The Biblical Annals* 4 (2014), s. 273-278.
- Edom at the Crossroads of "Incense Routes" in the 8th-7th Centuries B.C.*, w: M. Cassia, Cl. Giuffrida, C. Molè i A. Pinzone (eds.), *Pignora Amictiae. Scritti di storia antica e di storiografia offerti a Mario Mazza* (Storia e Politica 99), Bonanno, Acireale-Roma 2012 (2014), vol. II, s. 9-34.
- Ammonite and Edomite Personal Names in the Light of Assyro-Babylonian Sources*, w: *Rocznik Orientalistyczny* 67/2 (2014), s. 36-45.

Median *ganza- as Loanword, w: *Anabasis* 5 (2014), s. 7-12.

Recenzje książek

- O. Drewnowska-Rymarz, *Mesopotamian Goddess Nanāja*, Agade, Warszawa 2008 oraz *Panteony miast regionu Dijali w okresie starobabilońskim*, Agade, Warszawa 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 117-121.
- J. Jaromin, *Tyr i Sidon* (Archeolog czyta Biblię), TUM = Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 121-123.
- R. Pindel i S. Jędrzejewski (eds.), *Hermeneutyka Pisma Świętego w Kościele* (Hermeneutica et Judaica 6), Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 128-129.
- M. Majewski, *W stronę Ziemi Obiecanej. Komentarz do Księgi Wyjścia*, eSPe, Kraków 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 129-130.
- M. Majewski, *Mieszkanie Chwały. Teologia sanktuarium Izraela na pustyni* (Wj. 25-31; 35-40), Wydawnictwo Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 2008, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 130-132.
- R. Jasnos, *Deuteronomium jako "księga" w kontekście kultury piśmiennej starożytnego Bliskiego Wschodu* (Humanitas. Studia kulturoznawcze), Akademia "Ignatianum" – Wydawnictwo WAM, Kraków 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 132-133.
- M. Parchem, *Księga Daniela* (Podręczny komentarz biblijny V), Biblos, Tarnów 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 134-135.
- M. Miduch, *Apokaliptyka żydowska – O nadziei* (Hermeneutica et Judaica 7), Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 137-138.

- R. Hasselbach i N. Pat-el (eds.), *Language and Nature. Papers Presented to John Huehnergard on the Occasion of His 60th Birthday* (Studies in Ancient Oriental Civilization, 67). The Oriental Institute of the University of Chicago, Chicago, 2012, w: *Bibliotheca Orientalis* 71 (2014), col. 211-215.
- J. Ciecieląg, *Żydzi w europejskiej części Cesarstwa Rzymskiego* (Biblioteka Zwojów. Tłó Nowego Testamentu 16), The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 155-158.
- R. Marcinkowski (ed.), *Miszna. Zeraim (Nasiona)*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 13 (2014), s. 158-159.
- L. Edzard, *Semitic and Afro-Asiatic: Challenges and Opportunities* (Porta Linguarum Orientalium. N.S. 24), Harrassowitz, Wiesbaden 2012, w: *Journal of Semitic Studies* 59 (2014), s. 461-465.
- M.G. Lancellotti, *Dea Caelestis. Studi e materiali per la storia di una divinità dell'Africa Romana* (Collezione di Studi Fenici 44), Fabrizio Serra, Pisa-Roma 2010, w: *Latomus* 73 (2014), s. 845-847.
- M.I. Baraniak, *Zjawisko targumizacji na podstawie Targumu do Pieśni nad Pieśniami. Krytyczna edycja tekstu z manuskryptu M 1106 z analizą egzegetyczno-hermeneutyczną i tłumaczeniem* [The Phenomenon of Targumization based on the Targum to the Song of Songs. A Critical Edition of the Manuscript M 1106 with Exegetical and Hermeneutical Analysis and Translation], Elipsa, Warszawa 2013, w: *Rocznik Orientalistyczny* 67/2 (2014), s. 147-149.
- E. Pappa, *Early Iron Age Exchange in the West: Phoenicians in the Mediterranean and the Atlantic* (Ancient Near Eastern Studies. Supplement 43), Peeters, Leuven-Paris-Walpole MA., 2013, w: *Rocznik Orientalistyczny* 67/2 (2014), s. 149-152.
- M. Piel, *Hebrajski zaimek osobowy i jego polskie odpowiedniki – analiza kontrastywna* [The Hebrew Personal Pronoun and Its Polish

- Equivalents – A Contrastive Analysis], Wydawnictwo Antykwa, Kraków 2014, w: *Rocznik Orientalistyczny* 67/2 (2014), s. 152-154.
- R. Rosół, *Frühe semitische Lehnwörter im Griechischen*, Peter Lang, Frankfurt a/M 2013, w: *Rocznik Orientalistyczny* 67/2 (2014), s. 154-157.
- S. Zawadzki, *Neo-Babylonian Documents from Sippar pertaining to the Cult*, Instytut Historii UAM, Poznań 2013, w: *Rocznik Orientalistyczny* 67/2 (2014), s. 157-158.
- K.A. Yener (ed.), *Across the Border: Late Bronze-Iron Age Relations between Syria and Anatolia. Proceedings of a Symposium held at the Research Center of Anatolian Studies, Koç University, Istanbul, May 31–June 1, 2010* (Ancient Near Eastern Studies. Supplement 42), Peeters, Leuven-Paris-Walpole MA. 2013, w: *Rocznik Orientalistyczny* 67/2 (2014), s. 158-165.

2015

- Peuples de la Mer, Phéniciens, Puniqes. Études d'épigraphie et d'histoire méditerranéenne* (Studia Phoenicia XXI; *Orientalia Lovaniensia Analecta* 237), Peeters, Leuven 2015, XV + 369 pp.
- Andrzej Zaborski and Semitic Linguistics, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 23-26.
- Les Dodanim, Riphath, Tiras et les Îles d'Élisha*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 33-42.
- Kush, Put, Kub et Pul*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 43-53.
- Marcion and the Bible*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 103-117.
- Aramaeans and Congeners in the 12th-5th Centuries B.C.*, review article on A. Berlejung i M.P. Streck (eds.), *Arameans, Chaldeans, and Arabs in Babylonia and Palestine in the First Millennium B.C.* (Leipziger altorientalistische Studien 3), Harrassowitz, Wiesbaden 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 129-139.

'Shall I Offer My Eldest Son?' (Mi. 6:7), w: *The Biblical Annals* 5 (2015), s. 95-109.

Królestwo Mannaj i staroaramejska inskrypcja z Tepe Kalajczy, w: *The Biblical Annals* 5 (2015), s. 307-318.

Tarszisz nad Atlantykiem, w: *Scripta Biblica et Orientalia* 6 (2014 [2015]), s. 73-95.

Pouczenie Pana dla Pogan, w: *Scripta Biblica et Orientalia* 6 (2014 [2015]), s. 131-141.

Jewish Wife Repudiates her Husband, w: *Anabasis* 6 (2015), s. 7-13.

Recenzje książek

L. Fijałkowska, *Le droit de la vente à Emar* (Philippika, Altertumswissenschaftliche Abhandlungen. Contributions to the Study of Ancient World Cultures 64), Harrassowitz, Wiesbaden 2014, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 161-165.

Ł. Toboła, *Ba'al w dziejach rodu Omriego*. *Studium historyczno-teologiczne* (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wydział Teologiczny. Studia i materiały 162), UAM, Poznań 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 196-201.

M. Marciak, *Izates, Helena, and Monobazos of Adiabene. A Study on Literary Traditions and History* (Philippika. Altertumswissenschaftliche Abhandlungen 66), Harrassowitz, Wiesbaden 2014, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 201-207.

R. Bartnicki i K. Klósek, *Metody interpretacji Nowego Testamentu. Wprowadzenie*, Petrus, Kraków 2014, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 14 (2015), s. 215-218.

Karaite Archives. Volume 1, Department of Asian Studies, Adam Mickiewicz University, Poznań 2013, w: *Rocznik Orientalistyczny* 58/1 (2015), s. 140-141.

I. Król, *Słotwórstwo rzeczowników arabskich i polskich w ujęciu kontrastywnym*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2013, w: *Rocznik Orientalistyczny* 58/1 (2015), s. 141-143.

- E. Di Pede, Cl. Lichtert, D. Luciani, C. Vialle et A. Wénin, *Révélér les œuvres de Dieu. Lecture narrative du livre de Tobie* (Le livre et le rouleau 46), Namur-Paris 2014, w: *The Biblical Annals* 5 (2015), s. 459-460.
- R.Meyer, Y. Treis, Y. i A. Amha (eds.), *Explorations in Ethiopian Linguistics: Complex Predicates, Finiteness and Interrogativity*. (Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes, 91). Wiesbaden 2014, w: *Bibliotheca Orientalis* 72 (2015), col. 737-741.
- Z. Kołakowska-Przybyłek, *Władza Boga nad krainą umarłych w Starym Testamencie oraz w literaturze okresu Drugiej Świątyni* (Biblica et Judaica 2), Bernardinum, Pelplin 2014, w: *The Qumran Chronicle* 23 (2015), s. 61-66.

2016

- Studies in Aramaic Inscriptions and Onomastics IV* (*Orientalia Lovanien-sia Analecta* 250), Peeters, Leuven 2016, XVI + 286 pp.
- Artykuły: *gzz, gnz, db, dbh, dbr, dkr, zbn, zkw, krs', mh'/mhī, ngd, sgd, qrjh, rwh, šhd, šnī, šjzb, šmš*, w: H. Gzella (ed.), *Aramäisches Wörterbuch* (Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament IX), Lieferung 2-7, Kohlhammer, Stuttgart 2016, col. 162-166, 175-178, 181-187, 189-194, 209-211, 233-234, 237-239, 377-379, 408-410, 455-456, 520-523, 676-679, 696-699, 723-724, 730-731, 747-748, 785-790.
- Foreign Cults in 7th-Century Samaria*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 25-33.
- Hurrians and Their Gods in Canaan*, w: *Rocznik Orientalistyczny* 69/1 (2016), s. 125-141.
- Pierwotne brzmienie tekstu? Refleksje nad krytyką tekstualną Biblii*, w: *The Biblical Annals* 6 (2016), s. 169-181.
- Ashima and Lāhat in Teima Inscriptions*, w: *Joseph Naveh Volume* (Eretz-Israel 32), Jerusalem 2016, s. 48*-52*.
- Rereading the Inscriptions of the 'Throne of Astarte' and the Sidonian Obelisk*, w: *Journal of Semitic Studies* 61 (2016), s. 319-325.

Phoenicians at Huelva, w: *Anabasis* 7 (2016), s. 7-16.

Lev. 19:28 and Inscribed Amulets, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/2 (2016), s. 39-45.

The Pious Sufferer, review article on T. Oshima, *Babylonian Poems of Pious Sufferers: Ludlul Bēl emēqi and the Babylonian Theodicy*, Tübingen 2015, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/2 (2016), s. 65-73.

Recenzje książek

I. Kalimi i S. Richardson (eds.), *Sennacherib at the Gates of Jerusalem. Story, History and Historiography* (Culture and History of the Ancient Near East 7), Leiden 2014, w: *The Biblical Annals* 6 (2016), s. 145-147.

M. Münnich, *Czy istniało królestwo Dawida? Najnowsze wykopaliska w Khirbet Qeiyafa* (Co to wszystko znaczy? 3), Lublin 2014, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 92-97.

C. Korzec, *Ścieżka biblijnego konsensusu. Ku integralnej teologii biblijnej*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 102-103.

St. Wronka, *„Jak drzewo zasadzone nad płynącą wodą”*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 103-104.

T.M. Dąbek, *„Nie ma już mężczyzny ani kobiety, wszyscy bowiem jesteście jednym w Chrystusie Jezusie” (Ga 3, 28). Biblia o godności i powołaniu kobiety*, Kraków 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 104-106.

M. Horodecki, *Ewangelia według Świętego Mateusza jako nowy heksateuch w literaturze biblijnej*, Pelplin 2006, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 106-107.

M. Rosik, *„In Christ All will be made alive” (1 Cor 15:12-58). The Role of Old Testament Quotations in Pauline Argumentation for the Resurrection* (European Studies in Theology, Philosophy and History of Religions 6), Frankfurt a/M 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 110-111.

- M. Rosik, *Jesù e il Giudaismo. Passando oltre il confine*, Modena 2006, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 112-115.
- B. Poniży, *Między Judaizmem a Hellenizmem. Σοφία Σαλωμῶνος księga spotkania* (Studia i materiały 166), Poznań 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 115-118.
- S. Janiszewski, *Panthera - Ojciec Jezusa. Geneza idei, antyczne przekazy, późniejsze polemiki* (Parnassus 6), Warszawa 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 125-130.
- M. Meerson i P. Schäfer, *Toledot Yeshu: The Life Story of Jesus. Edited and Translated*, Vol. I, *Introduction and Translation*; Vol. II, *Critical Edition* (Texts and Studies in Ancient Judaism 159) Tübingen 2014, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/1 (2016), s. 130-135.
- W. Eck, *Judäa - Syria Palästina. Die Auseinandersetzung einer Provinz mit römischer Politik und Kultur* (Texts and Studies in Ancient Judaism 157), Tübingen 2014, w: *Latomus* 75 (2016), s. 211-212.
- H. Gzella, *A Cultural History of Aramaic: From the Beginnings to the Advent of Islam* (Handbook of Oriental Studies / Handbuch der Orientalistik. Section 1. The Near and Middle East 111), Leiden 2015, w: *The Biblical Annals* 6 (2016), s. 289-295.
- G. Hudson, *Northeast African Semitic: Lexical Comparisons and Analysis* (Porta Linguarum Orientalium, Neue Serie 26), Wiesbaden 2013, w: *Bibliotheca Orientalis* 73 (2016), col. 185-188.
- Sh. Mazengia, *Nominazlization via Verbal Derivation. Amharic, Tigrinya and Oromo* (Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes 99), Wiesbaden 2015, w: *Bibliotheca Orientalis* 73 (2016), col. 471-475.
- G.M. Baran, *Życie i śmierć Antiocha IV Epifanesa w przekazach pozabiblijnych i biblijnych. Historia i teologia*, Wyd. Biblos, Tarnów 2015, w: *Mediterraneo Antico* 19 (2016), s. 412-415.
- B. Poniży, *Między Judaizmem a Hellenizmem. Σοφία Σαλωμῶνος księga spotkania* (Studia i materiały 166), Uniwersytet Adama

- Mickiewiczza. Wydział Teologiczny, Poznań 2013, w: *Mediterraneo Antico* 19 (2016), s. 415-418.
- J. Ciecieląg, Żydzi w europejskiej części Cesarstwa Rzymskiego (Biblioteka Zwojów. Tłó Nowego Testamentu 16), The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2013, w: *Mediterraneo Antico* 19 (2016), s. 418-421.
- A. Franczak, *Oblicza Wenus. Bogini i jej święta w Rzymie* (Mediterraneum X), Historia Iagellonica, Kraków 2013, w: *Mediterraneo Antico* 19 (2016), s. 421-426.
- B. Lion i C. Michel (eds.), *The Role of Women and Society in the Ancient Near East*, Berlin 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 15/2 (2016), s. 84-86.

2017

- Contrats de prêt araméens du VIIe siècle av.n.è.*, w: *Rocznik Orientalistyczny* 70/1 (2017), s. 99-129.
- „... Także postać Karmicielki lub Serapisa”, w: *Studia Biblica et Orientalia* 7-8 (2015-2016 [2017]), s. 189-210.
- La parabole des sodomites*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 139-146.

Recenzje książek

- N.Kh. Matty, *Sennacherib's Campaign Against Judah and Jerusalem in 701 B.C. A Historical Reconstruction*, Berlin 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 62-64.
- P. Walewski (ed.), *Wstęp ogólny do Biblii*, Rumia 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 73-77.
- J. Nawrot, *Prześladują biedaka I nieszczęśliwego. Niegodziwcy wobec sprawiedliwych w psalmach suplikacji*, Poznań 2007, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 79-80.
- B. Poniży, *Księga mądrości na dziś*, Poznań 2014, *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 80.

- M. Parchem, *Biblijny język aramejski, gramatyka, kompletne preparacje, słownik*, Pelplin 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 81-83.
- W. Szlachetka, *Posłannictwo Jezusa Chrystusa w Ewangeliach synoptycznych. Studium literacko-egzegetyczne Mt 10,34-36 I Łk 12, 51-53*, Pelplin 2015, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 109-110.
- A. Tronina, *Reguła Zrzeszenia i inne teksty prawne z Qumran. Adnotowany przekład z hebrajskiego: 1QS, 1QSa, 1QSB, CD, 1QM (Teksty z Pustyni Judzkiej 3)*, w: *The Qumran Chronicle* 24 (2016 [2017]), s. 228-229.
- A. Berlejung, A.M. Maeir i A. Schüle (eds.), *Wandering Aramaeans: Aramaeans Outside Syria* (Leipziger altorientalische Studien 5), Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 199-203.
- J. van Oorschot i M. Witte (eds.), *The Origins of Yahwism* (Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 484), de Gruyter, Berlin 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 205-207.
- O. Sergi, M. Oeming i I.J. de Hulster (eds.), *In Search for Aram and Israel* (Orientalische Religionen in der Antike 20), Mohr Siebeck, Tübingen 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 207-213.
- A. Tronina, *Epos o Gilgameszu. Wersja standardowa z Niniwy (ša naqba imuru). Wprowadzenie, przekład i komentarz* (Teksty starożytnej Palestyny, Syrii i Mezopotamii 2), The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 216-217.
- I. Kalimi, *Starożytny historyk izraelski. Studium o Kronikarzu, jego epoce, miejscu działalności i dziele*. Traduit de l'anglais par Małgorzata Wiertelwska, NOMOS, Kraków 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 219-221.

- P. Dec, *Zwój hymnów dziękczynnych z Qumran (1QHodajot^a). Rekonstrukcja - przekład - komentarz*, The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 227-228.
- C. Korzec (ed.), "Miłujcie waszych nieprzyjaciół", Mt. 5,44. *Chrześcijaństwo wobec prześladowań* (Studia Regionalne nad Biblią 2), Zapol, Szczecin 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 231-234.
- J. Klinkowski, *Zużytkowanie Starego Testamentu w Nowym. Studium egzegetyczne tekstów w Ewangeliach Synoptycznych* (Biblioteka Diecezji Legnickiej 13), Wyższe Seminarium Duchowne, Legnica 2000, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 16 (2017), s. 234-235.

2018

- Toponymes et gentilices bibliques face à l'histoire* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 267), Peeters, Leuven 2018.
- A History of the Kingdom of Israel* (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 275), Peeters, Leuven 2018.
- Lettres de pharaons aux derniers rois d'Ugarit*, w: *Anabasis* (2017 [2018]), s. 9-15.
- Jérusalem à l'âge du bronze et fu fer I*, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 7-25.
- Marital Questions at Emar*, w: R. Koliński, J. Prostko-Prostyński i W. Tyborowski (eds.), *Awilum ša la mašê – man who cannot be forgotten. Studies in honor of Prof. Stefan Zawadzki* (*Alter Orient und Altes Testament* 463), Münster 2018, s. 129-146.

Recenzje książek

- S. Lackenbacher i F. Malbran-Labat, *Lettres akkadiennes de la « Maison d'Urtēnu »*. *Fouilles de 1994* (Ras Shamra – Ougarit XXIII), Peeters, Leuven-Paris-Bristol Ct 2016, 464 pp. in *Rocznik Orientalistyczny* 71/1, s. 153-156.

- R. Meyer i L. Edzard (eds.), *Time in Languages of the Horn of Africa* (Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes, 107), Otto Harrassowitz, Wiesbaden 2016, w: *Bibliotheca Orientalis* 75 (2018), com. 154-156.
- P. Nicko-Stępień, *Mezopotamski świat podziemny i jego wpływ na koncepcję biblijnego Szeolu* (Archeolog czyta Biblię), Wydawnictwo Tum, Wrocław 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 155-157.
- M. Pawlik OSB (éd.), *Biblia Tysiąclecia jako wyzwanie: język-kultura-duchowość* (Symposium im. O. Augustyna Jankowskiego), Wydawnictwo Benedyktynów, Tyniec-Kraków 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 158-160.
- K. Pilarczyk, *Religia Starożytnego Izraela w perspektywie historycznej, archeologicznej i kulturoznawczej* (Archeolog czyta Biblię), Tum, Wrocław 2013, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 160-161.
- Festschrift Edward Dąbrowa. Scripta Biblica et Orientalia* 7-8 (2015-2016), Lublin 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 165-167.
- Scripta Judaica Cracoviensia* 14 (2016), w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 163-165.
- M. Chrostowski, *Księga Tobiasza – Przypowieść o początkach diaspory Izraelitów w Mezopotamii* (Rozprawy i Studia Biblijne 49), Oficyna Wydawnicza « Vocatio », Warszawa 2018, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 170-171.
- T.M. Dąbek OSB, "Szukaj pokoju i dąż do niego" (Ps 34, 15). *Biblia o pokoju* (Biblijne wezwania do rozwijania kultury 7), Uniwersytet Papieński Jana Pawła II w Krakowie. Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 172.
- A.S. Jasiński O.F.M., *Księga Proroka Ezechiela. Nowy Komentarz. Wstęp. Cz. 1*, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 172-174.

- A. Kuśmirek (ed.), *Symbolika ciała w Starym Testamencie*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 174-175.
- M. Majewski, *Pięcioksiąg odczytany na nowo. Przesłanie autora kapłańskiego (P) i jego wpływ na powstanie Pięcioksięgu*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie. Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2018, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 176-177.
- T. Zaklukiewicz, *Nieśmiertelność sprawiedliwych. Idea nieśmiertelności sprawiedliwych w Księdze Mądrości (Bibliotheca Biblica)*, Tum, Wrocław 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 179-180.
- M. Czarnuch, *Ewangelia Marka w komentarzu Teofylakta (Attende lectioni. Series nova 2)*, Tarnów 2018, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 186-187.
- T.M. Dąbek OSB, « *Bądźcie więc naśladowcami Boga, jako dzieci umiłowane* » (Ef 5,1). *Naśladowanie Boga i Chrystusa w Piśmie Świętym (Biblijne wezwania do rozwijania kultury 6)*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie. Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2015, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 187-188.
- C. Korzec i S. Mackiewicz (eds.), « *Radujcie się w Panu* » Flp 3,1. *Od radosnej przyjaźni do historycznego Jezusa (Studia Regionalne nad Biblią 1)*, Pro Loco Bono, Szczecin 2014, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 188-190.
- D.A. Lee, *The Gospels Speak. Addressing Life's Questions*, Paulist Press, New York-Mahwah NJ 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 190-191.
- A. Rambiert-Kwaśniewska, *Synagoga w Ostii. Niemy świadek początków Chrześcijaństwa (Archeolog czyta Biblię)*, Tum, Wrocław 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 192.

- T. Siemieniec, *Teologiczna rola « ludzi » (οἱ ἄνθρωποι) w Apokalipsie Janowej* (Biblioteka Kieleckich Studiów Teologicznych 16), Jedność, Kielce 2018, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 195-197.
- T. Siemieniec, *Rola “Zasiadającego na tronie” w dziejach świata i ludzi. Studium z teologii Apokalipsy św. Jana* (Biblioteka Kieleckich Studiów Teologicznych), Wydawnictwo Jedność, Kielce 2012, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 17 (2018), s. 197-198.
- R. Meyer i L. Edzard (eds.) *Time in Languages of the Horn of Africa* (Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes, 107), Verlag Otto Harrassowitz, Wiesbaden, 2016, w: *Bibliotheca Orientalis* 75 (2018), col. 153-156.
- A. Tronina, *Apokryficzne Księgi Barucha (Bar 2-4). Przekład i opracowanie* (Apokryfy Starego Testamentu 5), The Enigma Press, Kraków-Mogilany 2018, w: *The Qumran Chronicle* 26 (2018), s. 101-104.
- J.M. Żurawski i Gabriela Boccaccini (eds.), *Second Temple Jewish Paidaea in Context* (Beihefte zur Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft 228, de Gruyter, Berlin 2017, w: *The Qumran Chronicle* 26 (2018), s. 107-109.

2019

- Pratiques funéraires et leurs implications*, w: A. Ferjaoui i T. Redissi (eds.), *La vie, la mort et la religion dans l'univers phénicien et punique*, Tunis 2019, s. 1435-1443.
- Quitances et titres de propriété araméens du VIIe siècle av.n.è.*, w: *Rocznik Orientalistyczny* 72/1 (2019), s. 85-97.
- Two Workshops on Functions of Psalms and Preyers in the Intertestamental Period*, review article on M.S. Pajunen i J. Penner (eds.), *Functions of Psalms and Preyers in the Late Second Temple Period* (BZAW 486), Berlin 2017, w: *The Qumran Chronicle* 26 (2018 [2019]), s. 161-165.

The Encyclopedia of Jewish Messianisms, review article of D. Hamidiovčić, X. Leveils i C. Mézange (eds.), *Encyclopédie des messianismes juifs dans l'Antiquité* (Biblical Tools and Studies 33), Leuven 2017, w: *The Qumran Chronicle* 26 (2018 [2019]), s. 167-172 i in *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 160-165.

Sentences araméennes d'arbitrage, w: *Mediterraneo antico* 21 (2018 [2019]), s. 389-397.

A Fresh Look at Problematic Tribes and Rulers, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 7-24.

Faces of Imperial Antioch (Review article), w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 151-155.

Recenzje książek

M. Sokoloff, *A Dictrionary of Jewish Palestinian Aramaic of the Byzantine Period. Third revised and expanded edition*, Ramat Gan 2017, w: *Rocznik Orientalistyczny* 72/1 (2019), s. 196-197.

A. Ercolani i P. Xella (eds.), *Encyclopaedic Dictionary of Phoenician Culture I. Historical Characters*, Leuven 2018, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 157-160.

Sh. Hasegawa, Chr. Levin i K. Radner (eds.), *The Last Days of the Kingdom of Israel* (BZAW 511), Berlin 2018, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 165-167.

I.J. de Hulster, *Figurines in Achaemenid Period Yehud. Jerusalem's History of Religion and Coroplastics in the Monotheism Debate* (Orientalische Religionen in der Antike 26), Tübingen 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 172-174.

Chr. Körner, *Die zyprischen Königtümer im Schatten der Großreiche des Vorderen Orients. Studien zu den zyprischen Monarchien vom 8. bis zum 4. Jh. v. Chr.* (Colloquia antiqua 20), Leuven 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 181-186.

Ks. St. Wronka (ed.), *Szśćdziesiąt lat "Ruchu Biblijnego i Liturgicznego" w służbie odnowy biblijnej i liturgicznej w Polsce*, Wydawnictwo

- UNUM, Kraków 2007, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 205.
- R. J. Bautch i M. Lackowski (eds.), *On Dating Biblical Texts to the Persian Period* (Forschungen zum Alten Testament, 2. Reihe 101), Tübingen 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 206-210.
- Ks. D. Iwański, *Księga Lamentacji. Jahwe zniszczył. Rozdz. 1-2. Wstęp, przekład z oryginału, komentarz*, Toruń 2015, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 210-211.
- Ks. A.J. Ołów, *Symbolika ryby w Piśmie Świętym*, Łomża 2018, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 211-213.
- W. Węgrzyniak, *Psalm 83. Teksty – egzegeza – konteksty* (Studia biblica lublinensia XIX), Lublin 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 213.
- M.J. Pajunen i J. Penner (eds.), *Functions of Psalms and Prayers in the Late Second Temple Period* (Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 486), Berlin 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 217-221.
- B.C. Dennert, *John the Baptist and the Jewish Setting of Matthew* (Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament, 2. Reihe, 403), Tübingen 2015, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 226-227.
- C. Korzec, „Miłujcie waszych nieprzyjaciół”, Mt. 5, 44. Chrześcijanizm wobec prześladowań (Studia Regionalne nad Biblią 2), Szczecin 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 231-234.
- A. Tronina, *Ze skarbca biblijnych apokryfów* (Apokryfy Starego Testamentu 6), Kraków-Mogilany, 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 221-223.
- J. Schröter, T. Nicklas i J. Verheyden (eds.), *Gospels and Gospel Traditions in the Second Century. Experiments in Reception* (BZNW 235), Berlin 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 18 (2019), s. 236-238.

2020

A History of the Kingdom of Jerusalem and Judah (Orientalia Lovaniensia Analecta 287), Peeters, Leuven 2020.

Recenzje książek

C. Múrcia Sàncles, *La llengua amaziga a l'antiguitat a partir de les fonts gregues i llatines I-II* (Col·lecció Cum Laude 4), Promocions i Publicacions Universitàries, Barcelona 2011, w: *Rocznik Orientalistyczny* 73/1 (2020), s. 169-171.

M. Abou-Abdallah, *L'histoire du royaume de Byblos à l'âge du Fer 1080-333* (Studia Phoenicia XXII ; OLA 274), Peeters, Leuven-Paris-Bristol Ct, w: *Rocznik Orientalistyczny* 73/1 (2020), s. 172-174.

Chr. Körner, *Die zyprischen Königtümer im Schatten der Großreiche des Vorderen Orients. Studien zu den zyprischen Monarchien vom 8. bis zum 4. Jh. v. Chr.*, w: *Mediterraneo Antico* XXIII (2020), s. 549-552.

I. Ababi, *Natan et la succession de David. Une étude synchronique de 2 Samuel 7 et 12, et 1 Rois 1*, w: *Mediterraneo Antico* XXIII (2020), s. 552-553.

M.-J. Roche, *Inscriptions nabatéennes datées de la fin du IIe siècle avant notre ère au milieu du IVe siècle*, w: *Mediterraneo Antico* XXIII (2020), s. 553.

A. Ercolani i P. Kella (eds.), *Encyclopaedic Dictionary of Phoenician Culture I. Historical Characters*, w: *Mediterraneo Antico* XXIII (2020), s. 553-555.

2021

David roi vu par l'historien, w: *Revue Biblique* 128/2 (2021), s. 271-277.
Haron chez les Sémites de l'ouest, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 41-52.

La geniza du Caire, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 53-57.

Loctave de la Hanouca et son candélabre, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 58-66.

Gog et Magog. Apocalyptique, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 67-72.

Corrections dans des ouvrages récents de l'auteur, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 263-265.

Recenzje książek

St. Chmielowski, *Nowoasyryjskie dokumenty pożyczek. Zarys zagadnienia* (Scripta Minora XII), Instytut Historii UAM, Poznań 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 150-153.

W. Chrostowski i M. Kowalski (eds), "Kogo szukasz?" (J 20, 15), *Księga Pamiątkowa dla Księdza Profesora Henryka Witczyka w 65. rocznicę urodzin*, Kielce 2021, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 153-154.

R.M. Kerr, *Latino-Punic Epigraphy. A Descriptive Study of the Inscriptions* (Forschungen zum Alten Testament, 2. Reihe 42), Mohr Siebeck, Tübingen 2010, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 162-164.

H. Le Meaux i Fr. Briquel Chatonnet, *Le sarcophage d'Eshmunazor* (Collection SOLO 72), Éditions El-Viso, Paris 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 164-166.

J. Kręcidło i B. Strzałkowska (eds.), « Dobrze jest dziękować Panu » (Ps 92, 2). *Księga Jubileuszowa dla Ks. Waldemara Chrostowskiego w 70. Rocznicę urodzin*, Jedność, Kielce 2021, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 171.

J. Lemański, *Narodziny Izraela. Szkice historyczno-biblijne*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. (Rozprawy i Studia 348), Szczecin 2021, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 171-173.

A.J. Palla, *Królestwo Saula, Dawida i Salomona w świetle źródeł biblijnych i pozabiblijnych oraz danych archeologicznych* (Sekrety Biblii),

- Bogulandia, Warszawa 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 181.
- F. Pfitzmann, *Un YHWH venant du Sud* (Orientalische Religionen in der Antike 39), Mohr Siebeck, Tübingen 2020, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 182-184.
- J.M. Robker, *Balaam in Text and Tradition* (Forschungen zum Alten Testament 131), Mohr Siebeck, Tübingen 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 185-188.
- M. Rosik, *Kodeks Synajski. Biografia* (Memoria 2), Wydawnictwo Chronicon, Wrocław 2015, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 193-196.
- Scriptura Sacra* 22 (2018), Studia biblijne Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 199-200.
- F. Sieg SJ, P. Kasiłowski SJ, T. Kot SJ, J. Sulowski SJ, *Studies on the Bible to Commemorate the 400th anniversary of the Publication of Jakub Wujek's Translation of the Bible 1599-1999*, Bobolanum, Warszawa 2000, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 200-201.
- Ks. A. Tronina, *Drzewo życia w rajskim ogrodzie. Biblijne korzenie mistyki Krzyża*, Edycja św. Pawła, Częstochowa 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 201-202.
- E. Wagner-Durand i J. Linke, *Tales of Royalty. Notions of Kingship in Visual and Textual narration in the Ancient Near East*, de Gruyter, Boston/Berlin 2020, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 202-203.
- M. Wojciechowski, *Modlitwy greckie epoki hellenistycznej* (Starożytne teksty religijne), Studio „SQL”, Olsztyn 2017, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 206-207.
- A. Demitrów, *Quattro Oranti nell'elogio dei Padri* (Sir. 44-49). *Studio dei testi e delle tradizioni* (Opolska Biblioteka Teologiczna 124), Wydawnictwo Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego,

- Opole 2011, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 207-208.
- J. Nawrot, „Usłysz, o Panie, moją modlitwę, odpowiedz mi w Swej sprawiedliwości!” ‘NH i ŠM’ wołaniem w zagrożeniu życia w psalmach suplikacji (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Teologiczny. Studia i materiały 126), Poznań 2009, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 210-211.
- M. Piel, *Księga Rodzaju*, Wyd. Księgarnia Akademicka, Kraków 2020, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 211.
- Ks. A. Tronina, *Tajemnica Psalterza. Jak dawni mnisi modlili się psalmami*, „Gaudium”, Lublin 2018, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 212.
- Targum Neofiti 1. Tom III. Księga Kapłańska*. Przekład i opracowanie: Antoni Tronina, „Gaudium”, Lublin 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 212-214.
- M. Wojciechowski, *Księga Tobiasza czyli Tobita* (Nowy Komentarz Biblijny. Stary Testament XII), Święty Paweł, Częstochowa 2005, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 214-215.
- Ks. R. Bartnicki, *Jezus w drodze do śmierci i zmartwychwstania. Komentarz do Ewangelii Marka 8, 27 - 16, 20*. [Vol. I & II], Instytut Papieża Jana-Pawła II, Warszawa 2018-2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 215-216.
- s. E.J. Jezierska OSU, *Życie wierzącego w myśli św. Pawła* (Bibliotheca biblica), 2nd corrected ed., TUM, Wrocław 2008, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 218.
- J. Kręcidło, *Jesus' Final Call to Faith (John 12, 44-50). Literary Approach* (Series Biblica Paulina 4), Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2007, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 218-219.
- Ks. N. Skuras, *Objawienie Piotrowi misji ad gentes (Dz 10, 1-48). Studium egzegetyczno-teologiczne*, Jedność, Kielce 2019, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 219.

M. Rosik, *Kościół i Synagoga (30-313 po Chr.) na rozdrożu*, Chronicon, Wrocław 2016, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 19-20 (2020-21), s. 222-224.

2022

Études d'histoire biblique (OLA 307) Peeters, Leuven 2022.

2023

Yahweh-’El, “God Creates”, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 21 (2022), s. 7-10.

Contrat néo-assyrien de vente immobilière conclu entre phéniciens, w: *The Polish Journal of Biblical Research* 21 (2022), s. 11-16.

Recenzje książek

Łukasz Niesiołowski-Spanò i Krystyna Stebnicka, *Historia Żydów w Starożytności od Thotmesa do Mahometa [A History of Jews in Antiquity from Tuthmosis to Mohammed]*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2020, 490 ss. w: *The Polish Journal of Biblical Research* 21 (2022), s. 176.

CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
w WARSZAWIE

Rok LXV

Zeszyt 2

ROCZNIK TEOLOGICZNY

[E-WYDANIE]

Profesorowi Edwardowi Lipińskiemu

WARSZAWA 2023

REDAGUJE KOLEGIUM

dr hab. Jakub Sławik, prof. ChAT – redaktor naczelny

dr hab. Jerzy Ostapczuk, prof. ChAT – zastępca redaktora naczelnego

prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński

dr hab. Borys Przedpełski, prof. ChAT

dr hab. Jerzy Sojka, prof. ChAT – sekretarz redakcji

MIĘDZYKRAJOWA RADA NAUKOWA

JE metropolita prof. dr hab. Sawa (Michał Hrycuniak), ChAT

abp prof. dr hab. Jerzy Pańkowski, ChAT

bp prof. ucz. dr hab. Marcin Hintz, ChAT

prof. dr hab. Atanolij Aleksiejew, Państwowy Uniwersytet w Petersburgu

prof. dr Marcello Garzaniti, Uniwersytet we Florencji

prof. dr hab. Michael Meyer-Blanck, Uniwersytet w Bonn

prof. dr hab. Antoni Mironowicz, Uniwersytet w Białymstoku

prof. dr hab. Wiesław Przyczyna, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

prof. dr hab. Tadeusz Stegner, Uniwersytet Gdański

prof. dr Urs von Arx, Uniwersytet w Bernie

prof. dr hab. Piotr Wilczek, Uniwersytet Warszawski

Redakcja językowa – Kalina Wojciechowska
Korekta tekstów angielskich – Karen Wasilewska
Skład komputerowy – Jerzy Sojka

BWHEBB, BWHEBL, BWTRANS [Hebrew]; BWGRKL, BWGRKN, and BWGRKI [Greek]
PostScript® Type 1 and TrueType fonts Copyright ©1994-2013 BibleWorks, LLC.
All rights reserved. These Biblical Greek and Hebrew fonts are used with permission
and are from BibleWorks (www.bibleworks.com)

eISSN: 2956-5685

Wydano nakładem
Wydawnictwa Naukowego ChAT
ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa, tel. +48 22 635-68-55
Objętość ark. wyd.: 10,7. Nakład: 100 egz.
Druk: druk-24h.com.pl
ul. Zwycięstwa 10, 15-703 Białystok

SPIS TREŚCI

<i>Dedykacja dla profesora Edwarda Lipińskiego</i>	135
PIOTR BRIKS, WITOLD TYBOROWSKI, <i>Biografia profesora Edwarda Lipińskiego</i>	137
*PIOTR BRIKS, WITOLD TYBOROWSKI, <i>Bibliografia profesora Edwarda Lipińskiego</i>	*7
ARTYKUŁY	
WITOLD TYBOROWSKI, <i>Król jako pasterz w tekstach królewskich okresu starobabilońskiego (XX – XVII w. przed Chr.)</i>	151
JANUSZ LEMAŃSKI, <i>Kuntillet ‘Ajrud – punkt zwrotny w interpretacji historii Izraela i Judy?</i>	187
ŁUKASZA NIESIOŁOWSKI–SPANÒ, SŁAWOMIR POŁOCZEK, KACPER ZIEMBA, <i>Wpływy Bliskiego Wschodu i Hellady na Biblię hebrajską – perspektywa historyczna</i>	199
JAKUB SŁAWIK, <i>The root נאך in the Hebrew Bible in relation to זנה</i>	249
*JAKUB SŁAWIK, <i>Rdzeń נאך w Biblii Hebrajskiej w relacji do זנה</i>	*101
MICHAŁ WOJCIECHOWSKI, <i>Pieśń nad Pieśniami na tle powieści greckich</i> 307	
PAWEŁ FILIPCZAK, <i>Warunki naturalne Zatoki Antiocheńskiej a rozwój historyczny miasta Seleucja Pieria (czasy hellenistyczne i rzymskie)</i>	323
KAMIL BIAŁY, <i>Xiphilinus and the Causes for the Outbreak of the Bar Kokhba Revolt</i>	351
TERESA WOLIŃSKA, <i>Upadek an-Numana ibn al-Munzira (580–602 n.e.), ostatniego władcy al-Hiry</i>	381
DARIUSZ DŁUGOSZ, <i>140-lecie Departamentu Starożytności Bliskowschodnich Muzeum Luwru</i>	431
Wykaz autorów	*157

*Teksty oznaczone gwiazdką zawarte są wyłącznie w E-Wydaniu.

Contents

<i>To Professor Edward Lipiński</i>	135
PIOTR BRIKS, WITOLD TYBOROWSKI, <i>Biography of Professor Edward Lipiński</i>	137
*PIOTR BRIKS, WITOLD TYBOROWSKI, <i>Bibliography of Professor Edward Lipiński</i>	*7
ARTICLES	
WITOLD TYBOROWSKI, <i>The King as Shepherd in the Old Babylonian Royal Inscriptions (20th – 17th cent. BC)</i>	151
JAKUB SLAWIK, <i>The root נאך in the Hebrew Bible in relation to נה</i>	187
*JAKUB SLAWIK, <i>The root נאך in the Hebrew Bible in relation to נה (polish version)</i>	*101
ŁUKASZA NIESIOŁOWSKI–SPANÒ, SŁAWOMIR POLOCZEK, KACPER ZIEMBA, <i>Near Eastern and Greek Influences on the Hebrew Bible – Historical Perspective</i>	199
MICHAŁ WOJCIECHOWSKI, <i>Song of Songs on the Background of Greek Novels</i>	249
JANUSZ LEMAŃSKI, <i>Kuntillet ‘Ajrud – a Turning Point in the Interpretation of the History of Israel and Judah?</i>	307
PAWEŁ FILIPCZAK, <i>Natural conditions of the Bay of Antioch and historical development of the city of Seleucia Pieria (Hellenistic and Roman times)</i>	323
KAMIL BIAŁY, <i>Xiphilinus and the Causes for the Outbreak of the Bar Kokhba Revolt</i>	351
TERESA WOLIŃSKA, <i>The Fall of al-Nu‘mān ibn al-Munḏhir (580–602 CE), the Last Ruler of al-Ḥīra</i>	381
DARIUSZ DŁUGOSZ, <i>140th anniversary of the Department of Middle Eastern Antiquities of the Louvre Museum</i>	431
List of authors	*157

*Texts marked with an asterisk are available only in the E-Edition.

Wykaz autorów

- Piotr Briks**, piotr.briks@usz.edu.pl, Instytut Historyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, ul. Krakowska 71-79, 71-017 Szczecin
- Witold Tyborowski**, tybor@amu.edu.pl, Pracownia Historii Starożytnego Bliskiego Wschodu, Wydział Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7, 61-614 Poznań
- Janusz Lemański**, janusz.lemański@usz.edu.pl, Instytut Nauk Teologicznych Uniwersytetu Szczecińskiego, ul. Pawła VI nr 2, 71-459 Szczecin
- Łukasz Niesiołowski–Spanò**, l.niesiolowski@uw.edu.pl, Krakowskie Przedmieście 26/28 00-927 Warszawa
- Sławomir Poloczek**, slawomir-poloczek@wp.pl, Krakowskie Przedmieście 26/28 00-927 Warszawa
- Kacper Ziemia**, kaz@teol.ku.dk, Karen Blixen Plads 16, 2300 Copenhagen S, Denmark
- Jakub Sławik**, j.slawik@chat.edu.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa
- Michał Wojciechowski**, m.wojciechowski@uwm.edu.pl, Liliowa 49, 11-041 Olsztyn
- Paweł Filipczak**, pawel.filipczak@uni.lodz.pl, Katedra Historii Bizancjum, Uniwersytet Łódzki, ul. Kamińskiego 27a, 90-219 Łódź
- Kamil Biały**, bialykamil89@gmail.com, Instytut Historyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Krakowska 71/79, 71-017 Szczecin
- Teresa Wolińska**, teresa.wolinska@filhist.uni.lodz.pl, Instytut Historii Uniwersytetu Łódzkiego, ul. A. Kamińskiego 27A; 90-219 Łódź
- Dariusz Długosz**, dariusz.dlugosz@louvre.fr; Musée du Louvre 75058 Paris 01 (France)